

IX.

SZILÁGYI SAMUEL
(1722–1732)

Nagyenyed, 1722. december 1.

Méltóságos Groff! nagy jo Uram!

Haritson el Isten minden szomorúságot, és változást az Urnak Uri Házától, és örökösitse meg a maga áldását azon, és az Msgos Urnak Uri személyén kívánom.

Mind levelem bátorságán, s mind magam mérész voltomon, tsudálkozhatik, s tudom tsudálkozikis a Msgos Ur, mert se szolgálatommal, se magam accomodatiommal (kivel ismeretsége a Msgos Urnak nem volt) nem demereáltam az Urat, hogy ennyire bátorkodhatnam, mindazonáltal adott énnékem egyfelől a Msgos Urfival valo ismeretségem, másfelől némely az Urrol jól emlékező embereknek intimatioja, mind alkalmatosságot, mind pedig inkább ösztönt a bátorságra, tudván énis azt, hogy a Msgos Groffnak ide közel valo joszági vadnak, melyhez képest mivel hogy Magyar-Országra ki fordultomban az Enyeden lévő Nadanyi Uram joszágít meg vettem, az szanto földőknek kedvéért, a házat és az szőlőketis ha tetzenék a Msgos Vrnak nem drágáért oda adnám, a ház ugyan nem ép, másképpen két contignatioju kevés-
sel meg épülne, lenne ugy hiszem az Urnak nagy nyugodalmára, és hasznára, szőlőkis szépen vadnak mint nyoltz darabnyi, jo helyekben, az Urnak resolutioját én ugyan el várom, és ha complaceálhatnék az Msgos Groffnak azt tartanám nagy nyereségemnek, noha ugyan a mint ebben, ugy másbannis a Msgos Urnak szolgálattyára kötelezem magamot, a mint hogy maradokis

A Msgos Groffnak

alázatos szolgálja
Szilagy Samuel. ms.

Ao. 1722. 1. 10bris
NEnyed.

Keltezetlen

Quod Te Illustrissime Patrone ac Domine Gratosissime Deus ad servitia Patriae, Ecclesiae, miserorum solamen, meamque in promotionem, diu faeliciterque conservare velit, humilime precor.

Illustrissime Domine S. R. I. Comes!
Domine Patrone mihi clementissime!

Si compertum Tuum Spiritum Heroicum non haberem, ipse me prius de taciturnitate damnam, quae facit ut humilime veniam petam, et non diffido (gratosissimos apud tuos pedes nunquam frustratus) hoc obtenturum res meas vero Illustrissime Patrone sic habe; vix a Castro Tuo tribus in Caelum erectis turribus superbo, quinque lapides aberam, febris correptus, 14. integros dies vexatus, in Marmacia tandem octidui quies me meae reddidit sanitati, inde continuo itinere Cassoviam dum superessem Viae ducem, Comitemque obtulit sese honestus quidam Apothecarius, cui equos quoque vendidi, et ipse idem sua commoditate Posnandiam vulgo Posen usque detulit (data hac commoditate Tuas Literas Clementissime Patrone, Celssissimi Principis a Liechtenstein officiali ipse reddere non potui, per Postam tamen transmissi, et humilime veniam petentem theta ingratitude notare nolis) et jam non procul Francofurtum eram, sed quia idem Apothecarius recommendato cuidam suo Amico, occasionem Dantiscum eundi gratis obtulit, igitur me Dantiscum contuli, contracta prius cum Ungaro quodam Professore amicitia cujus usus assistentia navim tallero conduxim atque navigationis 13 die Amselodamum apuli, certe faelix mihi videbar, tantamque Fortunae blandientis ultraneam sui insinuationem vix capiebam, (Domini Apothecarii Literas inde ipse expedii) quia vero mihi redeundum erat, tum quia Literae Tuae Ill. Patrone urgebant, cum vero gratuita vivendi svadebat occasio, regressus igitur ea qua vectus navi, primum Stetinum, mox Berolinum, ubi Literas Tuas Clementissime Patrone Celeberrimo Domino Jablontzki reddidi, apud quem quantus sis, Quid valeas, quantus Tui Nominis Illustrissimi respectus nemo me melius novit, Qui totam quantam promotionem Tibi debeo, Certe siquidem ille Vir svasit Francofurtanam invisendi Academiam, gratisque obtulit vivendi mensam, omnia pro Te gratiosissime Patrone supeditaturus, quaecumque ad victum sunt necessaria nihilque dixit: gratiosius ei accidere potuisse quam Tibi complacendi occasionem, seque Tibi rescripturum brevi dierum spopondit, Insuper se suosque gratiosissimo Tuo Favori recommendat, spero me brevi dierum Francofurtum concessurum, ubi presto labor Tua mandata Ill. Patrone, illiusque de rebus meae fidei commissis Te certioraturum, Interim me gratiosissimo Tuo Favori recomendo Permaneoque constantissime

Gratosissimi mei Patroni

humilimus Cliens
Samuel Szilagyi.

P. S. Másnap Postára tészem vala Levelemet midőn kérdi T. Jablontzki Uram ha irtamé az Urnak, és mondván hogy irtam, kívánta meg látni, megis nézte s el olvasta, és az Urfi iránt valo elméjét kívánta hogy meg írnam, de ob uberiozem rerum experientiam, megint el halasztotta jobb alkalmatosságot várván mindazonáltal most úgy vettem észre, hogy azon el mult esztendőben benn járt Baro ab Hellendorff ujolag Erdelybe ment katonák [!] hozni, jovalván T. Jablontzki Uram, hogy jo volna a Msgos Urnak meg ismerkedni, minthogj alig vagyon a Felséges Királynak egy kedvesebb embere annál, de bővebben irok Msgos Uram, nem sokára T. Albisi Uramtól küldvén Levelet, ha le megyek Francofurtumban, ha meltoztatik Levelében nékem az Ur parantsolni, tsak az odera mellett valo Francofurtumban méltotassék dirigalni az Msgos Ur, ujolag [magamat] commendalom az Ur Gratiajában az Msgos Urfinak és T. Vajna Uramnak most nem irhattam kövtevén ö Nsgokat,

Alázatosan könyörgök, hogy Téged, Legjelesebb Pártfogóm és Legkegyelmesebb Uram, Isten, a Haza, az Egyház, a nyomorultak vigasztalására és az én előrejutásom érdekében sokáig szerencsésen megőrizzen,

Legjelesebb Uram, a Szent Római Birodalom Grófja!
Legkegyesebb Pártfogóm!

Ha nem ismerném Hősi Lelkületedet, először is hallgatásomért vádolnám magam, ezért kell alázatosan bocsánatot kérnem és nagyon is bizom (sohasem csalódtam, ha kegyes lábad elé vetettem magam), hogy mondandóm mentségül fog szolgálni, így hát halld esetemet. Alig távoztam el őt mérőldre három égbetörő toronnyal kimagasodó váradtól, erőt vett rajtam a láz, és 14 teljes napig gyötört, végül Máramarosban a nyolc napi pihenés meggyógyított, innen megállás nélkül utazván Kassára, vezetőül és útítársul ajánlkozott egy becsületes patikárius, akinek eladtam a lovat is, és aki kényelmesen egészen Poznanig, (népiesen Posen) elvitt, (ez alkalommal nem tudtam átadni, Legszívélyesebb Pártfogóm, Leveledet a Legmagasztosabb Lichtensteini Fejedelem szolgájának, mindazonáltal Postával elküldtem, és ne akard az alázatosan bocsánatért esdeklőt a kegyvesztettség jegyével megbélyegezni).

Már nem voltam messze Frankfurttól, de mivel ez a Patikárius beajánlott egy Barátjának, és ezáltal lehetőség nyílt ingyen Danckába utazni, tehát Danckába mentem. Előbb egy bizonyos magyar professzorral barátságot kötöttem, akinek a segítségét felhasználva egy tallérért hajót béreltem, és 13 napi hajózás után Amszterdamban partra szálltam. Valóban szerencsésnek tartottam magam, az incselkedő Fortuna oly nagy hízélgését éppen hogy megragadtam (a Patikárius Úr levelét innen magam vittem), mivel pedig nekem mennem kellett vissza, egyrészt mivel a Te Leveled, Legjelesebb Pártfogóm sürgetett, másrészt pedig az ingyen megélhetés lehetősége tanácsolta, tehát visszafordultam ugyanazzal a hajóval, először Stettinbe, majd Berlinbe, ahol a Te Leveled, Legszívélyesebb Pártfogóm, a Leghíresebb Jablonszki Urnak átadtam; hogy ő mennyire tudja mit érsz, Legjelesebb Nevedet mily nagy tiszteletben részesíti, azt senki sem tudja jobban nálam, aki óriási előrejutásomért Neked adós vagyok, mivelhogy az említett Férfiú a Frankfurti Akadémia látogatását tanácsolta és ingyenes étkezést ajánlott, érte mindent magára vállalt, ami a megélhetéshez kell, Kegyelmes Pártfogóm. Azt mondta, semmi sem lehet drágább neki, mint ha Neked alkalmat nyújthat a megelégedésre. Megígérte, hogy rövidesen válaszolni fog Neked. Ráadásul magát és övéit Legkegyelmesebb Jóindulatodba ajánlja, remélem, hamarosan Frankfurtra távozom, ahol teljesíthetem utasításaidat, Legjelesebb Pártfogóm, a hitemre bízott dolgokról értesíteni foglak, egyelőre Legkegyelmesebb Jóindulatodba ajánlva magam maradok változatlanul és kitartóan

Legkegyelmesebb Pártfogóm

alázatos védenca
Szilágyi Sámuel

Odera-Frankfurt, 1728. december 14.

Msgos Groff Ur!

érdemem felett valo kegyelmes Patronusom!

Igen jo alkalmatosságom lévén az írásra, egyszersmind bátorságos is, bátran írhatok, meg felelni akarván a magam kötelességemnek, T. Jablontzki Uramtól valo el válásomkor, vettem parantsolatot hogy dato fideli Tabellario¹ a Msgos Urat tudosítsam, ahoz képest cum omni humilima mei submissione insinualom² az Urnak Msgos Patronusomnak, 1. a mi a Msgos Urfiat illeti, én el hozván magammal az Urfinak mértékét, melyet tréfából tselekedtem vala Vásárhelyt az Msgos Urfinál, itt pedig comparalván az pristinus [?] gradusbeli mértékhez jól quadrál,³ ahoz képest nem lévén semmi kedvesebb dolog a Fsges Király előtt mint ha ki magát az ő Fsge szolgálattára applicálja, igen nagy respectust concilialna a Msgos Urfinak, 2. De mint hogy az Urfi a nyelvet, és a regulát nem tudja, szükségesséppen míg azt meg nem tanulná az Urfi in gradu actuali nem lehet, de ugyan tsak hopénze ki járna, Berlinben ugyan vagydon Schola Nobilium Militum,⁴ a holot Barok, és Nemesek, s Grofokis vadnak szüntelen valo exertitiumban, a pedig nem lehet, hogy míg meg tanulná az Urfi a nyelvet és a Regulamentet, hogy a Fsges Király udvarában lenne, mert a Király éppen semmi udvart nem tart talám két Pariánál több nintsenis, a kik belsőb Inasi volnának, mint más Királyoknál, és Fejedelmeknél, Hopmester, Bejáro Inasok, &c. itt mind azoknak fizetésekét katonákra fordította ő Fsge, úgy hogy akármelyre forduljon, tsak a katona mindenüt a ki satisfacial, ha azért tettzenék a Msgos Urnak fel küldeni az Urfiat, cum plenaria Instructione, és ajándékban a Fsges Királynak bár tsak két vagy három magos legényeket hozna magával az Urfi, többet tenne ő Fsge előtt, mint akár minémű ajándék, mert mindent egyebet despicial, ez minden gyönyörűsége, minél nagyobb lehet; szüntelenis azok körül vagydon, és azokat exerceroztattya, úgy igen bátranis jöhetne a Msgos Urfi, másként T. Jablontzki Uram, mint jo Lelkü ember, aki ugyan örült hogy alkalmatossága adattatott melyben complacalhatna a Msgos Urnak, aztis véghez akarta vinni, hogy ő Fsgének, holmi circumstantiakban elméjére adta volna, hogy annál bizonyosobb tudositást tehettem volna a Msgos Urnak, de félvén a dolognak elenkező formában lehető eventusától, félvén ha az Urfi fel nem jőne, és így oly Fséges Király előtt stikben maradna; facto consilio elhatta, communicálván mindazonáltal a Királynak egy Intimus Consiliariusával, maga kedves Baráttával, akiis helyesnek ítélte; 3. Most ugyan ő Fsge, meg parantsolta hogy 100 000 katonákra a numerust ki töltsék, mint hogy igen meg indult magában, nem tudgyák ki ellenn, másként conjicialhatni könnyen hogj a szomszéd oltalmozására készül, kinek a Fiát

¹ ha akad megbízható közvetítő

² a lehető legszerűnyebb alázatossággal jelentem

³ összehasonlítva régebbi mértékkel, jól illik

⁴ nemes katonák iskolája

akarja secundálni, minthogy a Lengyeleknek mind eddig ellenkező szándékok volt, nem akarják az Augustus Fiat acceptalni, viszá akarván Szaniszlaut Frantzia Országból hozni; Én immár Francofurtumban le jöttem és T. Jablontzki Uram asistentiajából a libera Regia Mensára admittáltattam,⁵ melyet alázatosan a Msgos Urnak holtig köszönök, engedve Isten hogy szolgálhassam meg, melyre sub anathemate Sancte magam kötelezem, vagyon ugyan még egy kevés difficultás dolgomban, de aztis bizom minel hamarébb absolválja T. Jablontzki Uram az Iffju, aki itt Theologiae Proffessor, kinek az Attya recommendalt, hoc Titulo mei inquit Patroni Clientem Tibi recommendo &c.⁶ abban a mely Levelet magam hoztam Berlimből ő Kgjmének az Attyától; a kiis nagy nyereségének tartaná, ha a Msgos Urral meg ismerkedhetnék, certe este ille Vir Juvenis Supra laudem dignus⁷, ha a Msgos Ur méltoztatna Levelet írni ő Kgynek, talán örömben helyét nem találná, annyivalis inkább hogy T. Attya recommendatiojából Te Ill. Patrone, ut ejus Patris Patronum veneratur, és azzal judicares illum Ill. Patrone dignum qui suo Patri in obligatione Tibi, Tuisque servire succederet, vocatur Paulus Erestus (!) Jablontzki⁸ ha pedig az öregnek valami singularis ajándékot méltoztatna az Ur küldeni, a melynek ne az precium, hanem antiquitás adná a bötsét, tudom kedvesen venné igen, mert Antiquitatum Studiosissimus, ha az hoszas írással nem disgustaltatnám, magamat a Msgos Ur előtt holmi ujsagokkalis kedveskedném, mint hogy abban minden héten újabb újabb modom van.

1. Ez ugyan régibb, de nem hiszem hogy mégis elért volna Erdélyben, történt ebben az esztendőben ipso Palmasum (!) Festo, hogy ama Romai nagy süvegű ember akarván a Christust követni számár háton menván bé Romában, a számár le vetette, quae est maximā Doctorum materia ad scribendum,⁹

2. A Frantziai Király meg himlőzött,

3. A Muszka Czár, a Fsges Császár Leányát eljedzette, de ez nem léssen erdélybenis ujság úgy hiszem,

4. A Hollandiai Respubl. Indiákrol jövő Gajájokban elsűjvedvén hat, 16 millio Tallér jacturát szenvedtenek;

5. Koppenhága nevű Városban égett el 2300 ház, melynek restaurálásában igen nagy kegyelmességét mutatta Fsgs Királyunk.

6. Szemérem ugyan hogy ilyet irok, de mint nagy Curiosus Phisicusnak a Msgos Urnak irom, tulajdom magam experientiamat, Lengyel országon keresztül jötömben, egy vendég fogadoban estvére meg szálván, láttam egy kis 16 holnapu igen szőrös fiu gyermeket, a kinek szinte (alázatosan követem a Msgos Urat) hatulis olyan kis farkotskaja nőtt mint előtt, és midőn curiose nézem vala, az Anyja nagy haraggal el ragadta előllem, nehezen egy máriást adtam néki hogy megint újabb

⁵ ... segítségével az ingyenes királyi étkeztetésben részesültem

⁶ azon a címen, hogy — úgymond — pártfogóm vendécét ajánlom figyelmedbe

⁷ ez a fiatalember bizonyosan méltó még a legnagyobb dicséretre is

⁸ ...apja ajánlásából kifolyólag téged, kiváló Pártfogóm, úgy tisztel, mint apjának pártfogóját, és azzal íteld őt, kiváló pártfogóm méltónak arra, hogy apját a neked és tiednek való szolgálatban kövesse, Jablonski Pál Ernőnek hívják

⁹ ez a legnagyobb esemény, amiről tudósok írhatnak

oculata revisiora ide engedte, melyet contrectalván olyan kis partzogo, vagy cartilagotskabeli materiabol volt, a ki ha a mi hazánkban nevednek fel, boszorkánynak mondanák nem sokára, és meg égetnek tova, annál inkább ha a Vásárhelyi forumra akadhatna; a Nádméz tsinálásnak dolgát úgy tettzik nékem mind Amstelodámban kevés napokalatt, de leg inkább Berlinben curiose expiscaltam, de még sem egész acurate irhatnám le, várván többet hozzája, Ti. Jablontzki Uram az öreg, mutatta nékem midőn kísérném a Fsges Király kertjében hol volt ennek előtte az nádméz tsináló malom három esztendővel Berlinben, melyet megint buza őrlő malomnak fordítottak, mert három s négy esztendővel ez előtt a Fsges Király is akarta csináltatni Berlimben a nádmézet, de irritu conatu, vel potius successu,¹⁰ tsináltanak ugyan de sokkal többben került, mint ha készen vették volna meg, mert csak az materiája, melyből sok törés által extrahálják az liquort, mint hogy Indiakból valo majd az tsupa nád méz árrát aequalta úgy ő Fsgéis félben hagyattatta; de erről bővebben irok mindőn tökéletességre viszem ez iránt valo experientiamat; Én meddig fogok itt lenni nem tudom, bizony minthogy valamennyire degustáltam a felyebb valo részit ennek a helynek, úgy tettzik hogy igen jo szivel el indulnék innen, felyebb valo heljekre, de nem oly erősek szárnyaim mint mikor hazámból ki indultam, félek ne Ikarust kellessék, nem a kevelység, hanem a költségtelenség miá követnem, ha pedig a Msgos Ur mesze érő, Msgos Gratiajanak sugarival segélleni méltoztat (mely iránt alázatosan insinualom magam alázatos személyemet) Isten le vivén magam háládatosságomnak meg felelni igaz kötelességemnek tartom, melyre midőn magamat éppen holtig kötelezem, Maradok

A Msgos Groff Urnak

Frankfurt 1728 14 10bris.

alázatos szolgálja
Szilágyi Samuel

108.

Odera-Frankfurt, 1729. június 28.

Illustrissime S. R. I. Comes!
Domine Patrone gratiosissime!

Non peccavi Heros Inclyte! in Tuam Virtutem, dum Tuis Virtutibus Stimulatus Calamus officio fungitur, expetit hoc mea obligatio, ut quem in praesentiarum venerari non licet, in his prostratus Literis humilime venerer; Et certe si Virtutes Heroicas Tuas, quibus Patriae onus imposuisti, dum posse ad tantum Virtutum fastigium pervenire docuisti, ut nemo humanae naturae imbecillitate aut humilitatem suam, aut ignaviam excusaret, considero, ipse memet damnarem, si tantarum Virtutum sti-

¹⁰ meghiúsult a kísérlet, vagy inkább az eredmény

mulo excitatus Te Inclyte Heros! Patronum gratiosum venerari negligere.

Unum tamen est Heros Inclyte! Patrone Gratiouse! quod Te faelicio-rem redderet, Virtus Sancta illa Heroica Tua nunquam interitura, in Illustrissimis Liberis, habes certe ut caeteros taceam Ladislaum, vel potius Laudis = Laudem, quem Natura Pium, modestum, Sangvis Heroicus magnanimum genuere, quem ne laudarem Sacrilega prohibet adulatio, Ille tamen est qvi Majorum Suorum Gloriam, Tuarumque Heroicarum Virtutum famam Posteris venerandam sistet; In hoc ergo Heros Inclyte! Meacenas gratiouse! omnes Patrios Amoris nervos intendes, ut eum ad majora, et sublimiora, exmittes, est hic Campus Virtutis ubi Heroum Liberi ad veram Virtutem formantur, sive ea Arte, sive acquiratur Marte, Ego certe in Fortunae beneficiis numerabo, si tanti mei Patroni Filio Heroico inservire potero, et certe si unquam vixero documenta fidelitatis dabo.

Animus mihi erat hinc abeundi, quem nec mutassem ni Cell. nostri Philosophiae non ita pridem allati Professoris Johannis G. Heineccii ora captum tenerent, quem dum alibi [? ... ?] perturum non confido, hic permanere constitui, quiequid igitur mandare dignabitur Gratosissimus Dominus Patronus praesto sum exequi, imo supra omnes faelicitatis Titulos numeraturum me si gratiosissimo meo Patrono complacere possim, si quidem me totum Tibi debeam Heros Inclyte! Te Patrono hic liberam fruor mensam allaborante Cell. Domino Daniele Jablonsky, quam Tuam gratiam perpetua Animi submissione exoscutor, Prout Illustrissimum Dominum Patronum Illustrissimam suam Familiam Divinae Clementiae commendo, et me vicissim ejusdem Gratosi Domini Patroni Servitiis mancipo, dum permaneo constanter.

Illustrissimi S. R. I. Comitis Domini Patroni Gratosissimi.
Francofurt ad oderam

1729 28 Junii.

humilimus Cliens et Servus
Samuel Szilágjjius.

*Kívül Teleki Sándor kezével: De dato Francofurti ad Oderam – A
1729 – 28 – Junii. Szilagji Samuel.*

A Szent Római Birodalom Legjelesebb Grófja!
Legkegyelmesebb Pártfogó Uram!

Nem vétkeztem, Híres Hős, Erényeid ellen, amikor Erényeidtől ösztönzött Tollam köteleességét teljesíti, Lekötelezettségem azt kívánja, hogy akit személyesen nincs mód tisztelettel üdvözölni, ebben a levelemben köszöntsem alázatosan leborulva. És kétségkívül, ha a Te Hősi Erényeidet tekintem, amelyekkel a Haza terhét felvállaltad, miközben megtanítottad, hogyan lehet eljutni az erények oly magas csúcsára úgy, hogy senki sem mentegetheti saját tehetetlenségét, vagy tunyaságát az emberi természet gyengeségével, saját magamat itélném el, ha az oly nagy Erények ösztönzésétől hajtva Téged, Híres Hős! kegyelmes Pártfogóm, nem akarnálak üdvözölni.

Egy dolog van mégis, Híres Hős! kegyelmes Pártfogóm!, ami Téged boldogabbá tesz, a Te Szent Hősi Erényed kitűnő gyermekeidben sohasem fog kiveszni,

ott van neked, hogy a többiekről hallgassak, László (Ladislaus), vagy inkább a Dicsőség Dicsősége (Laudis-Laui), akit a Természet jámbornak, józannak; a Hősi Vér nagylelkűnek nemzett, akit dicsérnem csak a Szentségtörő hízlekedés tart vissza, bizony ő az, aki az Ősök dicsőségét és a Te Hősi Erényeid hírét az Utódok tiszteletére tovább örökíti. Rá fordítsd tehát, Híres Hős! Kegyelmes Jótevőm! szeretetteljes atyai buzgalmad minden igyekezetét, hogy készítsd fel a jelentős és magaslatos dolgokra, ez az Erények Mezeje, ahol a Hősök Gyermekei az igazi Erényt elsajátítják, akár szellemüket csiszolják, akár testi erejüket gyarapítják. Én Fortuna kedvezésének fogom tekinteni, ha oly nagy Pártfogóm Hős Fiának szolgálatára állhatok, és természetesen, amíg élek, hűségemet tanúsíthatom.

Szándékomban állt innen eltávozni, eme szándékomat nem is változtattam volna meg, ha Filozófiai Kollégiumunkat nem bilincselné le a nemrég idehelyezett Johann Heineccius professzor beszéde. Nem hiszem, hogy őt még másutt hallgathatnám, így elhatároztam, hogy itt maradok, tehát Legkegyelmesebb Pártfogó Uram, bármivel méltóztat is megbízni, szívesen elvégzem, sőt úgy tartom, hogy a szerencse minden kitüntetését felül fogja múlni az, ha Legkegyelmesebb Pártfogóm tetszését elnyerhetem, mivelhogy testestül-lelkestül lekötöztetted vagyok, Híres Hős! Pártfogóm, a Te és Jablonszki Dániel Uram segítségével folytán élvezem itt az ingyenes étkezést, eme kedvezésedet alázatos lélekkel áldom, amint Legjelesebb Pártfogó Uram és Családját az Isteni jóságra bízom, és magamat ismételtén Kegyelmes Pártfogó Uram Szolgálatára ajánlom, miközben maradok hűségesen

a Szent Római Birodalom
Legjelesebb Grófjának, Legkegyelmesebb
Pártfogó Uramnak

alázatos Pártfogoltja és Szolgája
Szilágyi Sámuel

az Oderánál levő
Frankfurtban
1729. június 28-án.

109.

Odera-Frankfurt, 1729. december 4.

Méltóságos Groff Ur!
érdemem felett való, nagj, jo Patronusom!

Ha minden héten irhatnékis az Urnak, úgy tetik alig felelhetnék meg ugys a magam kötelességemnek, annyira obligatusnak esmerem magamat, azért: ha gyakorta incomodalokis alázatos Leveleimmel a Msgos Groff Ur előtt, obligatiom contestalása véget tselekeszem, ut re et facto¹ meg feleljek háládatos voltomnak.

Itt most mindenek tsendese, noha nem kevés háboruság támadott volt a mi Fsges Királjunk, és az Hannoveriai ház között, a mely miatt a házasságis mely inter Principem Coronae, Regisque Angliae Filiam agitata² fel bomlott, és tökéletességre nemis mehetett; de ugjan tsak már meg békéltett mind a két ház mindazonáltal az Anglia Király Leányát az Hassiai Fejedelem mátkásította immár el.

¹ hogy cselekedettel és tényleg

² amelyet a koronaherceg és Anglia királyának leánya tervezett egymással

a Lengjel országi rosز moddal el bomlott Diaeta, (melyben a Fsges Augustusnak három dolgot proponáltak a Lengjelek 1. hogj a mi Fsges Kiraljunkal valo barátságrol mondgjon le, 2. a Fia successioját ne praetendálja. 3. Benn lakjék Lengjel országban) azt szűlte, hōgj nagj haraggal ki jōvén Lengjel országbol ő Fsge, azolta szűntelen katonákat szedet, és continuo exercealtattja.

a Török Császár is a Jantsárokat német regulamentumokra tanittatja, az Generalis Boneval Commendoja alatt, a ki is török vallásra által állott, és a Mufti metélte környűl.

itt a nátha és hurut igen regnál, Angliában még jobban, mert Londinumban az elmúlt héti Novella szerint, egj héten 900 s egj néhány ember holt meg, a marhák pedig mind Brandeburgiában, Saxoniában, s mind Lengjel országban erőssen dōglenek már három héttől fogva, félő ne hogj Pestis támadgjon, a mint holmi jelekis mutatták.

16 9bris az Urfi Veselényi István Uram el indult innen Berlinben menvén a Fsges Királyhoz, noha ő Fsge is 14 9bris ide érkezett volt a sokadalomra, akarván egjszersmind az Universitatis vizgalni, az Urfi pedig oly véggel ment, hogj ott maradjon a Fsges Király szolgálatjában de még nem tudom in quo statu van ő Nsga.

a mi Fsges és Kgjmes Kiraljunk, igen szép Levelet irt maga kezével a Fsges Csaszárnak a Magyarországi Protestátesek mellett, reménljük jó végét.

Van egj reménségünk még t. i. hogj a Muszka Czár a mi Kgjmes Urunk Leányát el venné, noha még bizonytalan.

a Frantzia Királj; hogj Delphinnje szűletetett, a Szanislaus Haereditariumit praetendalta ujolag a Lengjel országi Primástól, holott a Diaetanis praetendalta volt, de most rigidius proponaltatta praensioját, cum fructibus, et omnibus appertinentiis³, melynek ki menetelét mint lesz, Isten tudgja.

Énis a Msgos Curator Uraktól az ide valo Beneficiumot sollicitáltam, irván Professor Uraméknak is, de egj valaki azt felelte, a ki ajándék asztalt szerzett néki, szerezzon beneficiumotis, hozzánk ne fojamodgjék; mert egj Levelemben találtam volt írni, hogj a Msgos Ur respectusának s egj szoval a Msgos Groff Teleki Sándor Uramnak köszönőm eddig valo Promotiomat, és hogj ajándék asztalom van aztis, nem is gondoltam hogj még azon Phrasesekkel valakit meg bántanék. ahoz képest nem lehet obtineálnom az itt valo Beneficiumot melyet igen szerettem volna, noha ha a Msgos Curator Uraknak haragjokat nem tekinteném, tudnám bizony én azt a Fsges Királytól egj Instantiám által obtineálni, de nem tselekeszem. azért a télre ugjan csak itt maradtam, talám tavaszal el fogok innen menni, mely ha ugj lenne, recommendalom magam ujolag a Msgos Urnak Uri Gratiajában, minthogj innen valo el menetelem sok költséget causal, kevés költségemmel ugy a mint bujdosásom meg kívánná, alig indulhatok el, sokat költvén eddig csak a nyelvek tanulásárais, méltoztasson meg emlekezni szegény szolgáljáról az Ur, ha az én Istenem él tet, és le viszen, meg mutatom hogj igaz tőkeletes Cliense voltam, vagjok, és leszek a Msgos Urnak, Mel-

³ még határozottabban sikraszállt követeléséért, annak minden hasznáért, és mindezért, ami azzal jár

gos Uri Gratiajában az Urnak magam in perpetuum ajánlom és Ma-
radok

a Msgos Groff Urnak

alázatos szolgaja.
Szilágyi Samuél.

Dabam Francofourti ad Oder.
1729. 4 10bris

110.

Odera-Frankfurt, 1730. április 8.

Méltóságos Groff Ur!
nékem mindenek felett való kegyelmes Pátronusom!

Leg elsőbenis azon kérem a Msgos Urat, ne ítéljen meg, és ne tartson háládatlan paraszt embernek az Ur, hogj ilj kevés papirosra irok, necessitas frangit legem,¹ máskéntis mint hogj másoknakis kellett irnom, és nagjra tölt a Coperta, alig merem valakinek datalni hogy kiváltsa; mert ha egyenesen lehetne a Msgos Urhoz dirigálnom Levelemet, akár minden héten újabb ujságokkal udvarlanék, de Borberekí István Uramis controvertálta két vagj három vérsben ő Kgyméhez dirigált Levelemet. Én ugjan a magam kötelességemnek mindenképpen igyekezném meg felelni, tsak volna tehetségem, melyben contestálhatnám az én Jo Patronusomhoz való obligatiomat, ez ugyan a miolta itt vagyok hetedik udvarlo Levelem, melyek között igen bännám ha valameljik el veszet volna, kivált a meljet 29 Januarii Anni praesentis Borberekí Uramhoz dirigáltam.

Irtam volt abban holmi curiosumokrol, és egyszersmind Baro Helldorff Uramnak Erdelyben való szándékozásáról, kitis itt igen kértem volt hogy a Msgos Groff Urat el ne kerülné, melyre magát obligálta;

Ha azért az én Patronusomnak a Msgos Urnak tettzenék Laszlo Urfit a mi Kgymes Urunk Udvarában küldeni, igen jo volna Helldorff Urammal beszélni; mindazonáltal a Felséges Király Udvarában másként hijában készülne az Urfi, ha katonává nem lenne, mert a Fsges Királynak nintsenek egyéb szolgai, az Urfi Veselénji Uramis nem informáltván oda haza elégge, fel jött ugyan Berlinben, hogy a Fsges Király szolgálattjára magát accomodálja, de meg aztis alig hiszem, hogy a Fsges Királlyal eddig szemben lett volna, a mint az Urfi nem régen küldött leveléből concludálhattam, de ezt tsak az Urnak irom. nemis tsudálkozom rajta ha ugy van; mert jollehet Gyulai Uram a ki az Urfi mellett van, a Lengjel Király Udvarában lakott légyen; de ennek az Udvarnak egészen más constitutioja van, minthogy itt egjéb ember nem olj igen kedves, mint a katona, ez a mi Kgymes Urunknak minden szive Lelke; Azért Msgos Groff Uram! kivált ha az Urfi fel jöve tele előtt vagy egy pár magos legyénjt küldhetne az Ur ajándékban a Fsges

¹ a szükség törvényt bont

Királynak, nem kellenék egyéb recommendatio, lenneis bizony az Urfinak a Fsges Király előtt Gratiaja, mint hogy most meg új Regimentet akar a Király erigalni, mind magos Legénjeből; Ha küldene pedig Msgos Ur, most Helldorf Uram el hozná, de cum praecautione kellenék keziben adni az Urnak, ne hogy maga neve alatt repraesentálna a Fsges Királynak, a mely könnyen meg eshetnék, nemis tartanám simpliciter bátorságosnak; vagj, ha ebben nékem parantsolna az Ur, magamis kész volnék complacealni a Msgos Urnak, Ennél kedvesebb dolgot nemis tudhatna az Ur küldeni ő Fsgének, sokban nemis kerülne, mégis Királyi ajándék lenne, az Austriai Háznak sem praejudicalna, minthogj nagy conjunctio vagyon a két ház között.

a T. Vajna Uram Leveléből két kiváltképpen való dolgokkal örvendeztettem meg, egyik az, hogj az én hajdoni hozzám Singularis Affectioval viseltetett Msgos Groff Teleki Miklos Uram benn lévő, kegyességének és minden Uri Virtusainak adta szép jeleit, tartsa meg az én Istenem az Urfiat, és szerentsés előmenetellel áldgja meg szívesen kívánom; a Második az, hogy a Msgs Groff Kis Aszszonynak történt szerentséjét halhattam, tsak azt bánom hogy nem tudhattam meg a terminust mikor leszen a solennitas, melyre Clientelaris obligatiom szerint agratulatorii Verseimet küldhettem volna, kívánom mindazonáltal hogy az én jó Istenem szentelje meg és tegye áthatatossokká in Amore, hogy az Isten Házának és a Msgos Urnakis nagy örömökre lehessen. írhatom a Msgos Groff Urnak alázatson.

1. 21 Febr. a Szentséges Romai Pápa meg holt, et ad exosculandos Sanctissimi Papae pedes hogj a nép conflualjon minden felől,² az ezüst harangot is meg huzták, infallibile defuncti Papae signum!³ még eddig mást nem tettenek, noha nagy pompával gyűltek a Cardinalisok egyben,* a mint a Cardinalis de Bissy költségiből ki tetik, mert Paristol fogva Romáig az uttjára költöt száz ezer tallért.

2. Martiusban Romában taláztatott 60 000 ember beteg, és 50 Medicus.

3. a Fsges meg holt Muszka Czár helyében succedalt a Nénnye, a ki is egy Princeps az országból választani akar magának Férjnek, de az Imperiumot nem adgja keziben. 4. Az Anglia Király követdje tegnap előtt érkezett Berlinben hogy az Király Fia, és az Anglia Király Leánya között lejendő házasságot munkálkodgja, adgja Isten jó ki menetelit. 5. a mi Kgymes Urunk és a Fsges Lengyel Király magok minden Militiajokat 16 Maji egy mezőn meg mustrálják, holottis nagy pompás drága munkákat építenek, a mi Királyunk képit ki öntötték, mely került 60 000 tallérban, és más sok Piramiseket is erigaltanak az eddig való, ott véghez ment költség, került 2 000 000 tallérokban, mely Generale exercitiumra ha Isten éltet magamis el akarnék menni, akkor meg tudom osztani az Urnak irni mik mentenek véghez. 6. a mostani Novelában vala hogj a Fsges Császár olasz országban 40 000 katonát immár bé küldött, és resolvált egészen, hogj Don Carlost a Spanyol Király Fiát Florentiában bé ne botsássa, de a Gallus, Anglus és Hollandus a Spanyol Királyt assecuralták hogy bé viszik, és mind a négyen oly foedust

² hogy minden felől csődüljön össze a nép a szentséges Pápa lábainak megcsókolása végett

³ csálthatatlan jele a pápa halálának

inéáltak, hogj ha kívántatik mindenik adgjon hatvan ezer embert, a Császár résziről. Eugenius Fejedelem lesz a Commenderozo, a Contrariusokat Generalis de Spinola dirigálja, a Cardinalis Spinola attjafia. a mostani Florentiai Dux Cosmus tertius láttatik a Spanyolhoz hajlani, mint hogj öreg ember nem akarna utoljára hadakozást látni, a ki most 88 esztendőben jár, tsak a miolta uralkodik 60 esztendeje. 7. a Lengjelekis uj ország gyűlését fognak nem sokára hirdetni, akkor meg láttjuk, a successio mire mehet. 8. a Novellában vala hogj Erdéljből és Magjar országból a Militiát olasz országban küldene a Fsgs Császár és Muszkákat küldene helyekben, husz ezerig valot, de az a nagj ehető Muszka az egész országot meg eszi. 9. az ott 15 Febr. láttzott ignis borealis, ugjan akkor az egész Lengjel országónis láttzott, jöttis egj kis munka németül rolla ki, meljne az Authora, az akkori Planeták conjunctiojabol, és más egjéb Phaenomenumokbol concludalta, a Pápa, s Muszka Czár már meg lőtt, és a Török Császárnak ebben az esztendőben lejendő hálalokat, a két elsőben nem hazudott, tsak hogj fuit Vates rei jam factae⁴ az utolsois meg történhetik, mert már a Török Császáris idős ember. 10. Sveciában egj Lutheranus Praedicator, Esperesti ember maga halastojában ölte magát, meg unván Felesége sok simbolódését. Ezek után ajánlom magam a Msgos szokott álhatatos Gratiajában és Maradok

az én Msgos Groff Patronus Uramnak

alázatos szegénj szolgája
Szilágjj Samuel.

8. April 1730. Francfurt.

A boritékon más kézzel: De Dato Francofurti A 1730. 8a Apr. Academicus Szilágji Samuel Vram nékem irott Levele

* *A boritékban külön papíron: Most Romában lévő Cardinalisok nevei.*

Cardinalis Coscia	Colonits
Buoncompagni	Bentivogli
Corsini	
Spinola	Cardinalis de Ruhan
Giudice	Polignac
Cämmerling	Barberini
Ruffo	Dechant
Alberoni	Conti
Banchieri	Borromei
Panfili mort. Romae.	Zondedari
Fini	Davia
Cinfengos	Ottoboni
Sintzendorff	Schönborn
Bissi	Petra
Imperiali	Pignatelli
Albani	Caraffa
Colonna	Olivieri

⁴ már megtörtént dolgot jóslt meg

Odera-Frankfurt, 1730. augusztus 12.

Msgs Groff Ur!

érdemem felett valo nagy jo Patronusom!

Nagy nehezen tandem aliquando obtinealtam az ide valo stipendiumnak egyikét,¹ de még tsak 1 10bris vészek pénzt kezemhez, akkor lévén a terminus; ha költségem lett volna, vagy volna defacto, bizony nem maradtam volna ily sokáig itten, de a szükség dolgaimban sok akadék. azért már két esztendőt ujlag itt töltök, melyekben ha parantsolni nékem méltoztat a Msgs Ur, tehetségem szerint, kész vagyok mindenekben complacealni, sőt nagy nyereségemnek tartanámis, az én Msgs jo Patronus Uramnak ha valamiben szolgálhatnék. Azomban az ide valo dolgok faciesse mostan ilyen:

1. A Fsgs Császár constantissime perseveral, hogy a Spanyol Király Fiát Florentiában bé ne botsássa és jollehet Cardinalis de Fleury, Primas Regni Gallici minden mediumot adhibealt² hogy a két rész között békesseges transactiot tehessen, de éppen impossibile hogy már találhassanak, hanem ha a mostan lőtt Papa adinvenialhatna valami remediumot a két fél compositiojára.³ Azomban a hadakozásra szüntelen készülnek, vagyon immár a Fsgs Császárnak szintén 100 000 embere Olasz országban; az Imperium pedig 75 000 ígért, maga a Florentiai Duxis a Császár részire állott, még eddig a Fsgs Császárt nem kell féltetni.

2. A Romai Pápává 11 Julii tétetett Cardinalis Laurentius Corsini Anorum 78. aki hivattya magát Clemens XIInek.

Vacalt pedig a Sedes Apostolica 129 napokat. a Pápa választásra gyűlt volt bé Romában 54 Cardinalis, kiknek jobb részint Neveket a Novellakból ki tanulván curiositatis ergo el küldöttem, három közülök az alatt meg holt.

3. Olasz országban Sulmo az Ovidius hazája, és Norcia nevű Varosak föld indulás miatt el pusztultak, ebben holt meg azon tempestás miatt 400 s egy néhány ember, abban sem kevesebb, de (azomban) éppen senkit sem találtak; a házak, templomok, mind le romlottak.

4. a Fsgs Lengyel Király 32 000 emberit Milberga nevű Varos mezéjén, a mi Kgymes Királyunk és más sok Fejedelmek előtt egy holnapig tartó Mustrán exercealtatta, az holott véghez ment solennis apparaturat meg irtam más Leveleimben; de ad 25 Junii (minthogy akkor az egész Germaniában levő Protestantesek Jubileumot celebráltak in memoriam⁴ hogy akkor volt 200dik esztendeje az Augustana Confessio confirmaltatásának)⁵ tsinaltatott, ezen Solemnitásra egy 16 sing hoszszu, és 8 sing szélességű kementzét melyben a Jubilaemura süttetett egy kenyeret 16 ide valo mérték lisztből, mely nállunk Erdelyben

¹ végre valahára megkaptam az ide való ösztöndíjak egyikét

² Franciaország primása minden eszközt bevetett

³ találhatna valami megoldást, hogy a két felet összebékítse

⁴ jubileumi ünnepséget rendeztek annak emlékére

⁵ az Ágostai hitvallás megerősítésének

32 vékát tenne, volt benne egy mása téj, két mása vaj, egy mása apro és két masa nagy malosa szőlő, invitálván egész táborát reá, talam követni akarta *Christus Urat*

5. a Vaticanumi Bibliothecában találtanak egy régi Manuscriptumban egy Vaticaniumot: *Scilicet*: Postquam in Vaticana sederit bicoloratus, ursam in nomine habens, et rosam in stemmate deferens, tum eligitur alienigena, peritus in utroque, nondum purpura decoratus, sed tamen dignus imperio ad evitandas scissuras imminentes in nostram Hierusalem, quae tunc aedificabitur ut Civitas.⁶

6. Lengyel és Török országban a pestis grassálni kezdett.

7. Itt a Fsgs Császár számára sok lovakat vesznek.

8. a Fsgs Császárnak olasz országban 600 katonája a tengerben veszett.

9. a Sardiniai Király mind a Valdenseseket, s mind a Jesuitákat kiűzte országából, azokat ob haeresin, ezeket ob rebellionem melynek fomesi voltak.

10. Frantzia országban a dohánt 8 millioig árendálták. ugyan ott egy szomorú casus történt, Caen nevű Varosban. Egy igen gazdag Kereskedő embernek egy Leánya lévén férjhez akarta adni, de minthogy szeretője volt egy ifjú legény, ahoz nem ment kinek az Attya adni akarta, melyért meg haragudván az Attya Clastromban küldötte, mindazonáltal a Leány szeretőjével concludal hogy egy terminált ejjel el szöktesse, s együtt el mennyenek, ad tempus praefixum a Clastrom köfalához el ment ejjel a Legény h. a leányt ki szabadítsa, azis cellulajából oda ment a köfal mellé; de a Clastromot nappal lántzon álló, ejjel szabadoson botsátni szokott komondorok őrzötték, kik a szegény Leányra akadván egészszzen el szaggatták, és ab illo tempore a Legénynekis semmi nyomát nem találják.

11. a Fsgs Angliai Királyhoz Indiáról jött egy Király hogy soldgyát le tégye, és ujab praesidiumát implorálja, kinek hét szolgálja van de mind meztelenek, nisi hogy elől kötöt viselnek, maga a Királyis tsak egy skárlát köpenyegben jár, és szőnyeggel bé terített padon fekszik, interim a Fsgs Angliai Király minden holnapra 500 font sterlinget rendelt számára.

12. a Fsgs Portugalliai Király maga Brasiliában lévő Vice Királyát árestáltatta, mert sok gyemántokra talált és hire nélkül magának vindicalta.

13. Magyar Országban, Tömös vart, egy Machinát adinvenialtak mely által negy ember egy nap annjit szöhet fonhat &c mennjit 200 ember, de a Fsgs Császárnak a föld népe panaszkodott iránta, hogy a szegény embernek kenyerit el vészi.

14. Frantzia országban egy praeterpropter 8 singnyi hoszsú Sárkánt láttak, de még károkat nem tett.

15. Nem tsak a Maros erdélyben hanem a Dunais meg áradván sok

⁶ jövendőket, tudniillik: miután majd egy kétszínű ember ült a Vatikánban, akinek nősténymedve volt a neve, és rózsát viselt a címerében, azután egy idegent fognak megválasztani, aki mindkét jogban járatos, még nincs bíborral felékesítve, de mégis méltó a hatalomra, hogy elhárítsa a mi Jeruzsálemünket fenyegető szökést, mely ekkor fog várossá növekedni

károkat tölt, insuper 500 kaszást kik által akartak volna menni a szél a Dunában ölt.

Ha merem a Msgs Urat kérni, a Msgs Aszszonyt nagy alázatosan köszöntöm, Magam pedig recommendalván a Msgs Ur Gratiajában Maradok

A Msgos Groff Urnak

alázatos Cliense
Szilágyi Sámuel.

12 Augusti 1730 Francofurti ad oder.

NB. A Totfalusi Bibliáit ki nyomtatták Holláندیában, igen szep betűkkel, az árra in exemplaribus két magyar forint.

112.

Odera-Frankfurt, 1730. augusztus 13.

Msgs Groff Ur!
nékem kegyelmes Pátronusom!

Szintén most vettem Levelet hazámból, melyből láttam, hogy a pénzt ott u'olag le szállították, az ó poltra vagy semmiben <vagy> éppen, vagy fél poltrában jár; alázatosan instálok azért az Urnak, mint nékem érdemem felett valo Patronusomnak, a Kinek eddig valo Sub-sistentiámat, és Promotiomat nagy alázatosan köszönöm, méltoztasson az én Msgs Pátronusom bár tsak tíz forinttal segélleni, (minthogy az ott le szállított pénzek itt el kelnek,) és az Enyedi Collegiumban tanulo Markusfalvi Péter nevű betsületes Deák keziben transponáltatni, kire biztam hogy kezemben szolgáltatssa; Nem incommodalnék Msgs Groff Uram, annyivalis inkább, hogy holtigis alig tudom meg szolgálni az Ur hozzám valo Gratiaját, de ki fogytan minden költségemből, kihez fojamodgyam nintsen; Jollehet tudom a Msgs Groff Urnakis nagy költségét, kivált a mostani alkalmatossággal: Mindazonáltal bizom az Urnak hozzám sokszor meg mutatott Uri Gratiajában, Melyben magam u'olag recommendalván, Maradok

az én Kegyelmes Patronus Uramnak

alázatos Cliense
és szolgálja
Szilágyj Sámuel.

13 Augusti 1730
Francfurt ad oder.

Odera-Frankfurt, 1730. december 30.

Méltóságos Groff Ur!
 nekem érdemem felett valo kegyelmes Patronusom!

Szerentsétlen valék a napokban, itt menvén keresztül T. Zoványi Uram, készítettem vala holmi Leveleket a Msgs Urhoz, melyekben mind obligatiomat contestalni akartam, mind holmi kiváltképpen valo dolgokrol az Urat tudositani, de insperate menvén el, itt maradtak, már pedig azon dolgokrol nem lehet az Urat tudositanom, nem lévén batorsagos postán, mindazonáltal irhatom az Urnak alázatoson.

1. a Jantsárok a Török Császár ellen rebellálván ad carceres perpetuos damnálták,¹ es a Battya Fiát fogságból ki szabaditván Császárságra emelték, et insimul in majorem laetitiae, applausum,² minden fogjokat kik birodalmában találtattak el szabaditották, mely alkalmazhatossággal sok Keresztények szabadultak meg, nem tsak a Török Császárnak veszedelmes volt ez a motus, hanem a Fő Vezér észre vévén ki menetele mint fogna lenni azon rebellionnak, méreggel meg ölte magát, de a Jantsárok a Vezér testit sok részekre vagdalván a kutyákkal étették meg, ezen kívül 40 Agákat Basákkal együtt fel kontzolván a kutyáknak hántak, a Muftit vízben ölték, ezen motusra pedig okot adott, a Persiakkal valo hadakozás, kik a Persáktól meg verettetvén sok izben igen meg indultak, hogj nékiek nem a Kereszténjek ellen, hanem hitbéliek ellen kellett hadakozniak per hoc, az uj Császár, békességet szerzett a Persákkal, és félő hogj a Keresztén'ek ellen ne készüljön.

2. A Fsgs Császár és Spanyol Király között tavaszig valo armistitium van, de még a békességnek semmi mediumát nem találhatták, a Fsgs Lengyel Királyis a Spanyol mellé állott, a Sevilliai confederatio-ban, ezt alig lehetne el hinni, de certo certius constal,³ oka pedig ez: Minthogj a Palatinatusi Elector, mind idős, mind pedig igen beteges, et sine semine van, ki ha meg találna halni Juliat és Montiumot akar-ná a Lengjel Király occupálni, ötnék van ahoz praetensioja, de leg kissebb az Augustusé, leg nagyobb a mi Kegjelmes Királjunké, azért nec jure, nec armis propriis viribus occupalhatn⁴ azt Augustus, hanem a Sevilliai Confederatusok ígérték hogj meg segellik, t.i. az Anglus Hollandus, Frantzia és Spanjol; ez alkalmazhatóságot adott hogj a Lengjel Királj és a mi Kegjelmes Urunk között valo Barátság fel bomlana, és félő ne hogj nagyobb veszedelemre utat nyisson, praesertim in hoc rerum statu.⁵

3. A Fsgs Daniai Király Fridericus IV octoberben meg holt, succedálván helyében a Fia Christianus VI. volt pedig egj Concubinája, kinek 100 000 tall. testamentalibus legált, a kiis Memorialét adván bé a Királjnak Christianus VI-nak, indorsálta a Memorialeját ex Esiae 47.

¹ fellázadván életfogytiglani fogságra ítelték

² és ugyanakkor a nagyobb öröm végett

³ a lehető legbiztosabb, hogy így van

⁴ jog szerint sem, de saját fegyveres erővel sem foglalhatná el

⁵ különösen a dolgok ilyen állása mellett

versu 1,2,3,4,5,⁶ meljet ha meltoztatik az Ur meg nézni, magam nem irom le.

4. Romában ultimis Novembris nagj menydörgések voltak, és az Isten njila sok károkot tett,

5. Portugalliaban, Lisbonában egj 102 esztendős aszszony ment férj-hez egj 25 esztendős ifju Legénjhez.

Hogj pedig ezek után a magam dolgaitis Subnectaljam, noha tudom hogj a Msgs Urnak mindenkor sok foglatossági (!) vadnak, ahoz képest alkalmatlankodnom nem kéne; de aztis magammal el hitettem, tot beneficiis Illustrissimi Comitiss auctus,⁷ hogj alázatos Cliensének maga dolgai iránt valo declaratioját nem controvertálja, annyivalis inkább minthogj egjedül tsak a Msgs Urhoz bizom, aliorum Patrocinio destitutus.⁸ Én itt ugjan stipendiumat obtinealtam, jollehet az Enyedi T. Professoroknak, nagj ellenem valo irkálásokkal, és zugásokkal, mindazonáltal minthogj T. Jablonski Uram tartott jo darab időtől fogva költséggel, majd esztendeig valo stipendiumomat adosságomban kell fizetnem, jollehet (az Isten a Msgs Urat áldgja meg, és még Maradékis tegje nyomossa) mind ennyi favorára T. Jablonski Uram az Ur respectusáért méltoztatott, de azon jo embernekis több molestiajara nem kívánnék lenni, költségemből pedig régen ki fogjtam, Kérem azért a Msgs Groff Urat igen nagj alázatossággal, méltoztassék mostani szűkségemben succurralni, ha Isten éltet talám valami résziben háládatosságomat mutathatom ha szintén nem remuneralhatomis, biztam az Enyedi Collegiumban tanulo betsuletes Markusfalvi Péter nevű Deákra, ki kezemben szolgáltatassa, alkalmatosságotis mutattam reá, mely hozzám valo Gratiajáért az Isten a Msgs Urat áldgja meg.

Kérem nagj alázatossággal a Msgs Urat, a Msgs Aszszonyt, a Msgs Urfiakat, és T. Vajna Uramat szommal köszönteni méltoztasson az Ur. Ezek után ajánlom magam a Msgs Groff Ur Gratiajaban Maradván

a Msgs Groff Urnak

holtig valo alázatos szolgálja
Szilágj Sámuel mp.

Francofurt ad oder. 1730 30 Decemb.

⁶ feljegyzésére írta Ézsaiás 47 1. 2. 3. 4. 5. versét.

⁷ Legjelesebb Gróf úr annyi sok jótéteményével megsegítettén

⁸ mivel mások oltalmát nélkülözöm kell

Odera-Frankfurt, 1731. szeptember 1.

1-7bris Francf ad odr. 1731

Méltóságos Groff Ur!

nékem érdemem felett valo nagj Patronus Uram!

Szoros kötelességem azt hozza magával, ha rövidedenis ugyan tsak alázatos Levelemben insinualiam magam az én Pátronus Uramnak *Gratijában*, kívánom hogy találja tsekély irásom az Urat kívánatos friss egészséges állapotban, Msgos Uri Házával edgyütt.

1. Irhatom örömmel az Urnak, hogy az Fsgs Angliai Király, és kegyelmes Urunk intercessioja által, a Sárdinai Király az Valdenseseket viszsza vette.

2. A Fsgs Király nem régen Kistrinben lévén a hol a Fsgs Király Fiat fogságban tartotta, szabadságot adott ő Fsgének hogy ki járhasson, és nem sokára udvarais lészen, noha még Kistrinben lakik.

3. 16 Augusti Sonnenburg nevű Városban, instellaltattak 41 Equites Ordinis Johannitici eodem tempore creatus Magister Equitum Princeps Carolus Margravus,¹ az ennek előtte két holnappal meg holt Margraff Albrechtnek a fia, fris ifju Fejedelem, maga a Fsgs Király feles Fejedelmekkel jelen volt, szerentsém volt az ebéd felett az ő Fsge háta meget udvarlani más több Deákokkal.

4. A Persia mostis meg verte Juliusban a Törököt.

5. Olmutznál oly jegek hullottak hogy barmokon kívül 50 embert ölt meg.

6. A Fsgs Császár a Corsikai Rebellisek ellen segítséget akar adni a Genuai Respublikának de a Spanyol nem akarja engedni.

7. Cardinalis Cosciat a Pápa citaltatta ad rationem reddendam, de nem comparealvan excommunicalta,² noha nem sokat haját reá.

Én a Msgs Urfihoz Olasz országban expedialtam volt Leveletem, de nem vehettem semmi választ, reménlem el tévejedet, ha a Msgs Ur méltoztatna tudositani, az Urfinak hol léte felől igen alázatosan veném minthogy nagy dolgom volna az Urfinál.

Ezzel ajánlom magam a Msgs Ur *Gratijában*

Maradván

A Msgs Groff Ur

holtig valo alázatos szolgálja
Szilágj Sámuel.

Ha merem az Urat fárasztani, méltoztassék a Msgs Aszszonyt a Msgs Urfiakat és T. Vajna Uramat köszönteni.

A borítékon más kézzel: De Dato Francf ad Oderam 1a 7br. A 1731 Academicus Szilágj Samuel Vram Levele Sig. Gernjeszeg 1a Janr. 1732.

¹ 41-en lettek a Johannita rend lovagjai, ugyanakkor tették meg Károly örgróf fejedelmet a lovagrend mesterévé

² maga elé rendelte számadásra, de mivel nem jelent meg, kiközösítette

Odera-Frankfurt, 1731. november 16.

Francf. ad oder 16 9bris 1731

Méltóságos Groff Ur!

nékem eleitől fogva valo kegyelmes Patronusom!

1. Irhatom az Urnak alázatosan: A Sárdinai Király Victor Amadaeus ezen esztendőben le tévén a coronát, fiát declárálta Successorának, kiis acceptaltatott az Országtól, praestaltakis homágiumot, most pedig circa initium praeteriti Mensis,¹ az Uj Király Alexandriában menvén a sokadalomra, sub absentia Regis, meg bánván Victor Amadaeus hogy a coronát le tette, instigatus ad hoc tam Uxoris, quam Magnatum quorundam precibus,² hívatta a Fő Cancellariust, hogy a corona le tétele alkalmatosságával véghez ment transactionalis leveleket adná kezéhez, ki alázatosan renuált, melyen meg indulván Victor Amadaeus a Király Residentiaját akarta occupálni, de a Locum tenensis magát mentette, hogy ura hire nélkül nem admittalhattja, minthogy pedig plurimi Victoris Amadaei partes sectabantur³ kételenítettett a Locum tenens az orialt tumultus sopialására négy bataillont⁴ maga mellé venni, és Victor Amadaeust feles fő rendekkel arestomban tenni, mely dolgot postán meg irván Alexandriában, hirtelen visszá érkezett a Király, és mind Attyát, mint Annyát fogságban tétette, minden complices társaival, quis erit eventus incertum,⁵ de holtig fog Victor Amadaeus fogságban lenni.

2. A mi Királyunk és az Anglia Király háza között valo házasság-béli duplas conjunctio, nem tsak nem tolláltatott, de még elé sem szabad hozni az udvarnál, mely házassághoz hogy senkinek semmi reménsége se légyen, mindenik Leányát el mátkásította, és oly hire van hogy a Királyfiis Curlandiában hazasodik, és a Csárné ötsét venné el. már ugyan a Fsgs Királyfi esztendeig valo fogságából meg szabadult, mind azonálal még Berlinben nem szabad menni, noha most ide várjuk ő Fsgét

3. Még nem conssumálodatt a Spanyol és a Császár között valo békesség, kivált, hogy a Pármai Hertzeg Aszszony meg tsalattatott opiniojában, a ki meg holt Urától gravidának fingálta magát, de eventus conatus irritos fecit, ki ellen merges passquilus jött ki, ubi demonstratum est Ducissam intra decem menses gravidam, nil nisi ventum peperisse.⁶

¹ fiát nyilvánította örökösének, akit az ország el is fogadott, letették a hűség-
esküt, most pedig az elmúlt hónap eleje körül

² ösztökélték erre mind a feleségének, mind némely előkelőségnek a kíván-
ságai

³ sokan Victor Amadeus pártján állnak

⁴ a keletkezett zavargás lecsendesítésére négy zászlóalját

⁵ mi lesz a vége, nem lehet tudni

⁶ terhesnek hazudta magát, de a fejlemények meghiúsították törekvéseit, mér-
ges gúnyirat jött ki ellene, amelyben előadták, hogy a tíz hónapig terhes hercegnő
semmit sem szült, csak szelet

4. A Corsikai rebellesek ellen adott militiaja a Császárnak igen jól forgattya magát, minthogy a tisztek felesebben Reformátusok, a Clericusokkal rutul bánnak, egész Manaszteriumokat kardra hántak, kontzra vagdalgván a barátokat, noha a hartzon erőssen meg vagdaltak egy Magyar Grofot, ki légyen a Nevit nem tették fel, nem tudhatom.

5. Most futamodott itten egy hir, hogy a Fsgs Lengyel Király a Muszka Czárnét akarja el venni, lenni is kell benne valaminek, mert igen hirtelen ment most Lengyel Országban a Király, és onnan Muszkovia széliben.

6. A Mi Királyunk, és a Lengyel között ujolag egy kevés motus támadott, mert katona keresni ment Lengyel Országban egy also tiszte a Királynak, kit ott meg fogtak, hogy szálvalják egy compagnia lovas ment érette, de a parasztok csak nem futva hajtották el őket, az also tisztetis fel akasztották.

A magam állapotjáról valo irással nem kellene ugyan az Msgs Urnak incommodálnom, mindazonáltal minthogy az Ur nékem eleitől valo kegyelmes Patronusom volt, máskéntis más nintsen, kinek vagy magam dolgait insinualjam, vagy gratiáját imploráljam, azért merek incommodálni az Urnak. Szándékom hogy Juliusban innen el mennek, végezvén Isten jovoltából szintén cursusomat Hollandiában kívánnék nem tanulásnak okáért inkább, mint experientiáért fel menni csak költségem lenne, ha nem lesz pedig talám haza felé indulok, mindenekben magam ajánlom az Ur Gratiájában a minthogy Maradokis

A Msgs Groff Urnak

alázatos szolgája
Szilágyi Sámuel.

Ha merem az Urat terhelni, alázatosan köszöntöm a Msgs Aszszonyt, a Msgs Urfiakat és T. Vajna Uramat

A borítékon más kézzel: De Dato Francof ad oder. 16 9bris 1731 Academicus Szilágyi Samuel Vram Levele. Sig. Gernyeszeg 1a Jan 1732

116.

1731. november 16 – 1732 március között.

Meltóságos Groff Ur!

nékem eleitől kegyelmes Patronusom!

Szintén most vettem az Urfi Rádai Gideon Uram Levelét Berlinből, melyből örömmel értem a Msgs Urfi házasodását, kívánom az Isten szentelje meg, és a Msgs Groff Urnakis légyen öröme. 18 9bris küldöttem egy rendbéli Levelemet az Urhoz, meljet dirigáltam volt az Ur Groff Teleki Josef Uramhoz, meg menetelek iránt bizonytalan vagyok. Most ujolag udvarlok ez alázatos Levelemben kevés újságokkal.

1. A mi Fsgs Királyunk Fia esztendeig valo rabságából egészen

meg szabadult, ittenis volt nem régen, kit nagy solemnitással acceptaltunk.

2. Az Anglia Király fia, ide valo házasságából semmi már nem lesz, mért a Király férjhez adta a Leánját lakodalmozása megis volt.

3. A Lengyel Király nagy hirtelen jött ki Lengyel országból és titkon fogva hozatta ki a Medicussat, s egj fő Lengyel Urat, ki jövetele oka ez: Scilicet. ő Fsgé tractált sok feles Urakat, kik között egj Oberster, a Saxoniai militiából egj Lengyel Urral szemben ülven, a successio iránt kezdettek beszélgetni, az Oberster a Király pártját fogván, a Lengyel ur, az országét, kik az asztalnál össze veszvén, a Lengyel kardot ránt és a Királyi asztalnál fel kontzolja az Oberstert, ezen a Király meg háborodván, hirtelen mindgyárt ki jött lengyel országból, azolta igen szedeti a katonákat, a mi Királyunkis Lengyel ország szeliben táborozó kemenytzéket tsináltat.

4. A Török, a Persával meg békéltet, és három lofarkat hordoztat az egész országon, a keresztények ellen készül, de nem tudhatni még ki ellen.

5. A Sárdinai Király meg egyezett az Attyával, ea lege, hogj a mely várost designalt ad residendum abból ki menni ne legyen szabad.

6. A Corsicai rebellisek még nem subjugalodhattak, keményen viselik magokat, a Császárnak három bataillonat nem régen egészen le vágták.

7. A Sálzburgumi Püspök edictumot adott ki hogy minden protestans a tartományából ki mennyen, kiket a mi Királyunk fogad bé országában

8. A Császár és a Spanyol között békesség meg lőtt, Don Carolus béis érkezik nem sokára Florentiában egész udvarával.

9. A Lotharingiai Hertzeg Hollandiat, Angliát mind el járta experientiae causa, az Angliai Királlyal nagy barátságot kötött, és e volt oka hogy visza jövetelében Berlint el kerülte, noha nagy készüllettel várta a mi Királyunk.

10. Az Anglia Király tanquam Elector Hannoveranus edictumot adott ki Hannoveraban, hogy ha a Prussiai Király tiszteit ot találják, katona szedésben, sine omni respectu akaszák fel.

11. Berlinben most a Fsgs Király praesentiájában az Operan, oly artificiose imitalta a természetet a Mester, hogy omnes in admirationem rapti sint spectatores,¹ maga a Király is tsudálta, noha ugjan dolog legjen mel'et nem contemnal, producalt menj dörgést, villámást, esőt, szivárvánjt, tempestast, tengert, abban hajokat, syréneket, keservesen énekelve, sed quod ingeniosius fuit² a napnak fel költét, a hajnalt, nap le enyészését, és mind ezeket oly naturaliter umbrazolta hogy stupealták mindenek, et quidem in libero theatro,³ nemis üvegen által nézték a spectátorok, akarta a Király mestersége fundamentumát látni, melyért száz aranyot ígert ő Fsgé, de nem acceptalta, sőt ezerért sem akarta meg mutatni, küldött a Király Mathematicusokat kik observálnák, de semmire sem mehettek.

¹ minden néző bámulatra ragadtatta el magát

² de ami ennél is nagyobb tehetségről tanúskodik

³ és ráadásul nyílt színtéren

Minthogy tudom a Msgs Urat igen Curiosusnak lenni, éppen tsak a Msgs Ur kedviért a lakirozást (a mint itt hívják) meg tanultam perfecte, igen szép mesterségis, az én Gazdám minthogj szépen tud lakirozni, meg tanított, magának mikor érkezett multságul dolgozott előttem, nem régen készített el egy almáriumot, melyért 150 tallért ígértek, mint a tükör olyanis, meg beretválkozhatik az ember benne, ebben tudom az Urnak egész contentuma leszen, ha Isten le viszen kedveskedem a Msgs Urnak velle, másként írásban hijában valo leszen ha le küldöm, mert senki nem procedalna el benne, ha tsak nem látya.

Ha a magam dolgairol mernék írni a Msgs Urnak, mind tsekély személmemet, mind promotiomot alázatosan insinuálom az Ur gratiájában, minthogy immár Isten jovoltából tanulásomat annyira végeztem hogy tsak költségem volna le mehetnék, de költségemből annyira ki fogytam, hogy hanem ha a Msgs Ur méltoztatik meg szánni, másként le menetelemre éppen elégtelen vagjok.

Igaz dolog Msgs Groff Uram, hogj én az Urnak sok rendbéli Gratiajával eltem, melyért áldgja meg Isten az Urat, az én Istenemnek nemis győzők elég hálákat adni, hogy ő Felsege az Urat rendelte Pátronusomnak, mert az el mult esztendőbenis obtineáltam négj aranyot az Ur-tól, kiért háládatosságomat fogom contestalni ha élek. Minthogj pedig már most, mintegj eddig valo nyomoruságimnak végire sietek, ezen mostani szükségemben Msgs Uri Gratiajával secundálni méltoztasson az Ur, melyért áldgja meg az Istenis az Urat, én pedig Maradok ajálván magam a Msgs Ur Gratiajában

A Msgs Groff Ur

alázatos Cliense
Szilágj Sámuel

A Msgs Groff Aszszonyt, és a Msgs Groff Urfiakat ha merem, alázatosan köszöntöm.

117.

Odera-Frankfurt, 1732. március 24.

Msgs Groff Ur!
nékem kegyelmes Patronusom!

Irhatom az Urnak alázatosan, hogy 16 praesentis, a Fsgs Lotharingiai Hertzeg Berlinből (a holott a mi Fsgs Királyunk Fia mátkásodása solemnitásában jelen volt, kiis vészi Principis de Bevern Leányat) nagy pompával, sok fő rendek kíséő seregével ide érkezett, kitis mind a Militia, mind az Universitas nagy pompával acceptált, az Universitas bé érkezése előtt Panegyricumot tartott, bé érkezését musikával, és versekkel tisztelte. Miis Magyarokul a parte, jövődöbéli kegyelmes Urunkhoz kötelességünket contestálni akarván, versekkel applaudáltunk, melyeknek praeseltálásokra Generalis Uram ő Excellenciaja Gra-

*tia*jából alkalmatosságunk szolgáltatodott, még pedig asztal felett, a holott én rövid oratioval ő Fsgét tiszteltem, Nemzetünket, s magunkat ő Fsge kegyelmes *Gratia*jában insinualtam, Kiis kegyelmesen acceptalni méltóztatott, maga meg köszönte indulatunkat, sőt érdemünk felett megis ajándékozott, Én igen nagy szerentsémnek tartom ezen alkalmatosságot: Verseket külön külön irtunk, quivis sub suo nomine licet sub uno eodemque Titulo,¹ hogy abból láthatná ő Fsge kik és mennyin vagyunk, Én három disticonotskát irtam, melyeketis le irtam ha nem incommodalok vélek.

Mars, VENUS et PALLAS, tria Numina magna Deorum

Firmant Imperii Sceptra, thronumque TVI.

Haec tria pacifico conspirant Numina Voto

MARS armis, calamis PALLAS, amore VENUS.

AVSTRIA perpetuis Sociabit foedera curis,

Imperique caput TE volet esse SVI.²

Most ő Fsge minden Electorokat el járt, és suffragiumokat vette, hogy Successora lehessen a Fsgs Császárnak, melyben senki sem difficilis az Saxoniai és Bavariai Electorokon kívül, noha a Saxoniai Electorral szemben nemis volt, mert hogy Dresdban ne találja a Hertzeg ment Lengyel országban, uőlag ország gyűlést indicálván, de félő, tsak ugj succedal a mint a többi. Azonis van a Fsgs Császár hogy tizedik Electornak tegya (!) a Fsgs Lotharingiai Hertzeget, et hoc fine, egj néhány circumjacens Principatusokat akar submittalni,³ mostani egész utyátis a Fsgs Császár secundalta költséggel melyre egy néhány milliókot költöt, most pedig sietteti Bétsben viszá menni, gondolomis hogy a jövő hétén bé érkezik, mert innen más nap mindgyárt el ment, noha Braszloban, és a Moguntiai Electornál Silesiabban fog mulatozni, a más-ként certissimum hogy a Fsgs Császár nagyobbik Leányát el veszi, és még életében a Császárnak Magyar Királynak meg koronáztatik.

A Frantzia az Imperium szeliben három tábor helyt erigált minde-nik 15 000 emberből álló, mi intentuma légyen bizonytalan, noha a bi-zonjos hogy a Vindobonai confoederatióban bé nem áll, melyben, már a Fsgs Császár, az Anglus, és a Hollándus meg egyeztek. A Máltai Summus Equitum Johannitarum Magister, minden felé mandatumot adott, hogy Equites ejusdem ordinis in Insulam Melitam quantocius veniant,⁴ minthogy a Török irruptiotol tartanak, a ki most a Persákat tsak nem totaliter meg verte, úgy hogy a mely punctumokat praescri-balt volt a Persa a Töröknek, nunc eadem cogitur amplecti,⁵ mely pa-

¹ ki-ki a saját neve, jöllehet ugyanazon cím alatt

² Mars, Venus és Pallas, e hatalmas mennyei hármas

Adjon a trónodnak és jogarodnak erőt!

Békés szándékkal lép isteni frigyre e három,

Mars lesz kard, Pallas toll, Venus a szeretet.

Oszttrák föld örökös gondjában lesz e szövetség,

És téged választ császárrá egyedül.

³ és abból a célból, hogy egynehány környező hercegséget akar megszerezni

⁴ a Máltai Johannita lovagrend nagymestere minden felé utasítást adott, hogy a Rend lovagjai mihamarabb jöjjenek Málta szigetére

⁵ most ugyanazoknak kényszerül alávetni magát

cificatiot a Babilonai fő Vezér fojtat. A Fsgs Muszka Czárné a Dulhoro-
 roki Familiát egészen el törölte, kiket exiliumban, kiket banyára ad
 perpetuos laborés, Vel etiam ad carceres damnalt, crimen affectati im-
 perii intentalván,⁶ mindezeket szülte, a meg holt ifju Czárnak azon fa-
 miliaban valo mátkásodása. A Corsicai rebellisek keményen forgattyák
 magokat, vagy mind el akarnak veszni, vagy libertatem habere, mostis
 sok kárt tettek a Csaszár militiájában. Az Urfi Rádai Gedeon Uram
 Berlinből nem sokára tanulni ide fog jőni, Ha a Msgs Groff Ur azon
 Gratiajat méltóztatnál (!) hozzám mutatni, hogy az Urfi mellé recom-
 mendalna, mely által ad majorem experientiam jobb modom lehetne,
 ebben nekem senki többet nem szolgálhatna mint a Msgs Groff Ur, tsak
 méltóztatna az Ur Rádai Uramnak irni, és recommendalni, tudom hogy
 az Ur Msgs tekinteti ottan sokat ponderal, nemis lennék inutilis az Urfi
 mellett, mert mind a Jusban úgy mint in Jure Naturae, in Philosophia
 Morali, in Politicis, Historicis, et Mathematicis⁷ sokat szolgálhatnék
 az Urfinak, Kérem azért a Msgs Groff Urat alázatosan méltóztassék
 ebben nekem patrocinalni, és egyszersmind tudositaniis, hadd dolgaimat
 tudhassam úgy fojtatni, én ugyan mostanis még condition vagyok, s ha
 akarnék oly sok időt tölteni extra patriam azokkal kik mellett vagyok,
 experialni el méhetnék de az meg 8 esztendő leg alább importálna.
 Alázatosan el várom az én Kegyelmes Patronusom tudositását és ma-
 radok

A Msgs Groff Ur

alázatos igaz holtig valo
 szolgája
 Szilágyi Samuel.

24 Martjj 1732.
 Francfurt ad oder.

Külön papíron:

P. S. Kérem a Msgs Groff Urat nagy alázatosan ezen dologban méltó-
 tassék énnékem szolgálni, hogy az Urfi mellé recommendálodhassam, én
 nem kívánnék egyebet hanem szabad asztalt, házat &c. a mi ahoz tarto-
 zik és esztendeig ötven tallért, mindazonáltal ebben az Ur discretiojára
 biznám magamat. Caeterum az Urfinak többet tudnék ezeknél szolgál-
 ni, megis mutatnám actu hivséges kötelességemet, Most nintsen senki-
 is az Urfi mellett, hanem egy szolgál tsak; Minthogy pedig nem sokára
 ide fog jőni, akkorrá accomodalni akar az Urfi valakit maga mellé,
 igen jo lenne pedig ha méltóztatnék az Ur az alatt recommendalni az
 Ur Rádai Uramnak, hogy tudositást vehetnék, En a német és Frantzia
 nyelvbenis nem lennék kárára az Urfinak. Azért ezen dolgot egyedül
 a Msgs Ur Gratiajara bizom nagy alázatosan, kérvén az Urat, assistal-

⁶ kiket száműzetésre, kiket bányában végzendő életfogytiglani kényszermun-
 kára, vagy éppen börtönbüntetésre ítélte, azzal gyanúsítván, hogy uralkodásra törnek

⁷ mind a jogban, mind a természetjogban, az erkölcsfilozófiában, a politikában,
 történelemben és matematikában

ni ebben méltóztasson, hogy a ki eddigis az Ur Gratiájabol bujdosam, ezutánis szerentsemet az Urnak köszönyem.

Szinte végzem vala ez Levelemet, a midőn hozta a Posta a Frantzia Novellakat melyben specialis ujság lévén, nem lehetett nem adjungalnem Levelemhez ez tzedulamat. Irtam fellyebb hogy a Frantzia nagy készüllettel van, sőt a Spanyolis, ki ki készülletinek külömbféle okát költötte, a Frantzia a Tengeri tolvajok ellen, a Spanjol Indiakra fingalták, sed tempus contrarium docuit⁸ a melyből láthatni egyszersmind mi legyen az oka, hogy a Spanyol és a Frantzia a Vindobonai confoederatioban nem állottak, melyben a Császár, Anglus, és Hollándus állottak. Scilicet: a Corsicai Rebellesek el tökélették vagy meg halni, vagy se in libertatem vindicalni,⁹ e végre az Angliai Praetendenst Királynak választották, követeket mind a Pápához, mind Jacobushoz küldöttek, a szentséges Pápának ígértek minden esztendőben 15 000 Scudit tsak koronázza meg. Ezen Corsica beliek intentumokat pedig a Frantzia és spanyol fovealták, és ugyan ők akarnak succurrálni, hogy bé vihessék, Mely nagyobb tumultust fog még Európában szülni.

Kérem az Urat alázatosan ezen feljebb irt dologrol tudositani méltóztasson, minthogy azon függesztettem fel dolgamat, ne hogy in suspenso lévén az időből ki fogyak, holott innen már nem sokára ezen a nyáran ha lehetne el mennék, ha ez a szerentsém nem történhetik.

A borítékon Teleki Sándor kezével: Francofurti ad Oder. 24 Martii Ai 1732 Acad. Szilagji Samuel Vram ő Kgl levele

118.

Odera-Frankfurt, 1732. május 6.

Francf. ad oder 1732 6 Maji

Méltóságos Groff Ur!
nékem kegyelmes Patronusom!

24 Martjj leg közelebb expedialt Leveleim meg menetelek iránt bizonytalan vagyok, ha el tévelyedtek volna igen bánnám, minthogy peculiaris dolgokrol irtam, kérem azért a Msgs Groff Urat tudositatni irántok méltóztasson. Szomoruán irhatom az Urnak hogy a Saltzburgumi Püspök mindeneket kik vagy Reformatusok vagy Lutheranusok voltak a maga ditiojabol ki üzött még pedig mindeneket el vévén, zöld kalapot, tsináltatván számokra, s borsoval lövöldöztetvén sokat ki, többben jöttek ki nyoltz ezernél kiknek jobb részét a mi Kgymes Királyunk vette szárnya alá, kiket a Király Sollemniter fogadott Berlinben, énekelve érkeztek 800zan egyszersmind a városban, szemlélvén a Fsgs Királyné, Tiszteletes Jablonski Uramis ott lévén akkor, a ki mostan ide érkezvén referalta (a Msgs Groff Urat alázatosan köszöntetvén) A Tő-

⁸ az Indiákra fogták, de az idő mást mutatott

⁹ kivívni szabadságukat

rők a Velentzeseknek hadat akar indicalni dimissis ad hoc fecialibus,¹ (és) melyel mire tzeleozzon nyilván valo, hogy tudniillik a Fsgs Császár-
ral fel bontsa a békességet noha most ujabb Residenset küldött Betsben
az elsőt meg fojttván.

A Fsgs Királyunk Fia meg mátkásodását elébbi Levelemben meg
irtam, Lakodalmazása tsak hamar meg lészen.

A Corsikai Malecontentusok még keményen viselik magokat. A
Spanyol készülete igen nagy, de bizonytalan

Eszterházi Hertzeg igen nagy pompával ment keresztül, igyekezvén
Leidaban tanulás kedviért. Az Urfi Rádai Gedeon Uramis ide érkezett
T. Jablonski Uram hozta magával ide, igen jeles Urfi, én bizony meg
vallom oly ifju aetasu Urfiban ritkán láttam oly jeles qualitasokat, ugy
láttzik a Haza szolgálattýára születetett, dignus tanto Patre filius.²

Az ilyen példákat jo volna Msgs Groff Uram a mi hazánkbanis fel
venni, hogy az Urak a magok Fiaikat ki küldenék tanulni, miuthogy a
mi hazánkban ad commune et publicum regimenre³ nem készülhetnek
el az Urak Gyermekei, a Msgs Lajos Urfinak most éppen ahoz valo
ideje vagyon, és ugy reménlem ha a Msgs Ur, Groff Bethlen Ferentz
Urfinak intimálná az Urfival edgyütt kiis jőne. En mikor forgatom el-
mémben mely jeles, és nagyra születetett Urfiakat nevel most szegény
hazánk, mindenkor maximo cum dolore afficialodom, látván hazánk
defectussát,⁴ hogy az oly jeles iffjakat nem lehet el készíteni a haza
igazgatására, és mivel más ut nintsen azon defectusnak tollalására mint
az külső Universitásokon valo tanulás, Királyok, s Fejedelmek Udva-
rokban valo experientia s ismeretség mégis igen kevesen találkoznak
kik magokat arra adgyák: Interim, talám kötelességem ellen tselekszem
ilyekkel incommodálván, melyekre nekem mind az Ur nagy Magnani-
mitassa mind igaz holtig valo obligatiom alkalmatosságot szolgáltatott.
Elsőbb Levelemben insinualtam vala magam az Urnál, hogy ha az Ur
méltoztatnék engem az Ur Rádai Uramnak commendalni az Urfi melle,
mely dologban kérem az Urat alázatoson gratiaját mutatni méltoztas-
son, egyszersmind tudositani ha leheté reménségem, hogy a szerént
dolgom igazgathassam. Ezek után Maradok

A Msgs Groff Ur

holtig valo alázatos Cliense
Szilágyi Sámuel.

A borítékon Teleki Sándor kezével: Francofurti ad Oderam Acad.
Szilagji Samuel Uram levele – 6 Maji 1732

¹ hadat akar üzenni követek útján

² ez az igen kiváló apjához méltó fiú

³ a közügyek irányítására

⁴ igen nagy fájdalom tölt el, látván hazánk fogyatékosságát

Odera-Frankfurt, 1732. május 6.

Francf. ad oder. 1732 6 Maji

Méltóságos Groff Urfi!
nékem érdemem felett valo Jo Uram!

Alázatos kötelességem azt hozná magával hogy gyakrabban udvarlanék az Urfinak, de minthogy a Msgs Groff Urnak szollo Leveleimben lehető ujsagokat tudom hogy az Ur communicálja, más materiam pedig az írásra nem lévén, azért kellek oly ritkán udvarlanom, mindazonáltal bizom hogy az Urfi ebbéli defectusomat méltóztatik meg engedni kivált tudván hogy a Levél expeditioja itten sokban kerül. Az Urfi Rádai Gedeon Urammal lőtt kevés esmeretségem, ki minthogy az Magyar historiákban igen gyönyörkedtetí magát, szerzettis jeles historicusokat a Magyar dolgok meg tanulására, mindazonáltal Bethlen Farkas Uram Historiáját még meg nem szerzette, kérvén engem az Urfi ha modom lehetne egyet számára meg szerzenék. Jobb modot pedig nem találhattam fel magamban mintha az Urfihoz fojamodnám ezen dologban. Alázatosan kérem az Urfiat, méltóztasson egyet szerzeni a Groff Bethlen Elek-né Aszszonyomtól, tudom ha az Urfi méltóztatik az Aszszonynak írni iránta, nem denegálja az Urfitól, nekemis parantsoljon a Msgs Groff Urfi akár minémű könyv iránt, vagy más dologbanis igaz kötelességem szerint szolgálni kész vagjok tudositását erről alázatosan el várom az Urfinak, hogy ha nem lenne másnak committalhatnám. A Msgs Lajos Urfiat T. Vajna U. Praeceptor, Adolph Uramékat méltóztasson az Urfi köszönteni szommal. En pedig Maradog [!]

A Msgs Groff Urfi

alazatos igaz szolgálja
Szilágjj Sámuel.

Címzés: Illustrissimo Domino Domino Ladislao e S. R. I. Comitibus Teleki de Szék. (cum plenis dignit. Tit) Domino Domino ac Patrono humilime colendo. Gernyeszeg.

119.

Odera-Frankfurt, 1732. augusztus 4.

Msgos Groff Ur!
nékem kegyelmes Patronus Uram!

Sub dato 24. Maji currentis költ Levelet az én kegyelmes Uramnak igen nagy alázatossággal vettem. Meg vallom semmi meritummal arra magamat érdemesnek nem tehettem, és aztis nem egyebnek hanem az Ur Heroica Magnanimitásának adscribálom:¹ ha az a Szerentsém lehet-

¹ az Ur emberfeletti nagylelkűségének tulajdonítom

ne, hogy az Ur sok rendbéli Gratiaját valami módon avagy tsak in minimis refundalhatnám, nem kevés felicitásomnak tartanám;² de mind az Urnak Méltóságban helyeztetett Uri Személye; mind az én alatsónságom ezen igyekezetemtől el Szakasztottak, faciam igitur quod mea facere tenuitas permittit,³ Minthogy az Ur Gratiaját nem refundalhatom, háládatosságotam contestalni el nem mulatom, ut vel hoc ipso demonstrem tanti Patroni clientem obsequiosissimum.⁴

Köszönöm pedig nagy alázatossággal az Ur mostani hozzám való újabb gratiaját, engedgye a jó Isten valaha szolgálhassam meg. hogy pedig levélbéli alázatos officiositásomat a Msgs Ur parantsolattyához accomodalyám, elsőbenis követem a Msgs Urat magam Rádai Urfi mellé való helytelen insinuálásomrol, a ki a Msgs két Uri háznak totalis conjunctiojarol confirmatus voltam,⁵ másként magamat az időhöz alkalmaztattam volna, jollehet az első levelemben előre akartam volt a Msgs Ur Gratiaját implorálni, minek előtte az conjunctura meg lenne, de a másodikban de plenaria perfectione persvasus voltam.⁶ Én ugyan az Urfinál magam a miolta itt vagyon annyira insinualtam, hogy meltoztatott legyen nékem singularis favorát mutatnia, maga mellé az Urfi hivutt, favorabilis conditiokra, melyeket amplectaltam volna,⁷ tsak hogy az Ur Rádai Pal Uram hire nélkül nem akarok semmitis tselekedni, az Urfi ugyan akart irántam az Urnak irni, de magam obstatlam, így gondolkodván, nagyobb betsületemre szolgálna, és jobb hasznomrais ha az Ur méltoztatna recommendalni, annyivalis inkább hogy az Urfiis én mellettem informálná az Urat. A bizonyos hogy az Urfi mellett haszontalan szolgálja nem lennék, azt az Urfi maga tapasztalta, hogy kevés ideig rozszatskán volt, ott háltam az Urfinál, és szorgalmatos gondgyát viseltem, noha az a változás nem sokaig tartott, de ugy történhetne hogy betegség esnék az Urfira, olykor ez idegen földön szükséges a jó szolgál.

A magam dolga tehát ily statusban van Kegyelmes Uram, ha az Urfi Rádai Uram mellé accomodaltatnám, mind addig kün maradnék míg az Urfi künn maradna, ha pedig nem, ugy már a telet még itt töltöm el, és a jövő tavaszal ha Isten valahonnan költségét parantsolna le mennék, másként egy nyomot sem mehetek, mert még bizony ados vagjok, nem hogy költségem volna az Utra, sőt mostis az Istennel bizonyitok két drajeremnél több nem volt hogy az Ur meltoztatott küldeni, mert már négy esztendőktől fogva élek a hazán kívül, hogy ha pedig pénzt nem találok onnan hazul venni, kételenittetem auctiot institualni, könyveimet, és szép mathematicum instrumentumimot melyeket szerzettem el kotyavetyézni, és osztán másfelé fordulok még a jövő esztendőn, ha lehet Frantzia országban, minthogy oda nagy vágyasom van. Tanulásomat a mi illeti: genuine magamat az én kegyelmes Uramnak aperialom, tudom hogy bölts ember az Ur, és az szerint itélni méltoztatik. Minthogy a mi

² a legkisebb mértékben is visszafizethetném, nem kevés szerencsémnek tartanám

³ annyit teszek tehát, amennyit saját csekélységem tenni enged

⁴ hogy legalább ezzel megmutassam, mennyire engedelmes pártfogoltja vagyok egy ilyen kiváló Patrónusnak

⁵ zavartalan kapcsolatáról meg voltam győződve

⁶ meg voltam győződve a teljes megvalósulásról

⁷ előnyös feltételekkel, amelyeket elfogadtam volna

hazánkban a Theologus bővséges, és in hac facultate defectus nintsen,⁸ Medicusokis nem kevesek, tehát Juris prudentiara adtam magamat, úgy mindazonáltal hogy T. Jablonski Uramat is a Theologiában el nem mulattam, a Juris prudentiában pedig halgattam az Institutiokat, Jus publicumot, Jus Criminalet, Jus Canonicumat, Jus Naturaet, Politicumot és Philosophia Moralist, és ezeket rapiáltam is⁹

A Medicinában pro curiositate frequentaltam a Chimiat, Practicumot, az Institutiót Materia Medicat,¹⁰ ezeken kívül Német és Frantzia nyelvet tanultam

Tudom ugyan kegyelmes Uram hogy sokan ezen intentumomért felöllem balul itélnek, de facto demonstralom ha élek okát igekezetemnek.

A Firniseket, és a Lakirozást a mi illeti, azoknak küldöttem descriptionját bőven irván felöllek.

Ujságul irhatom az Urnak alázatosan.

1. 27 Julii ment itt keresztül a mi Kgymes Urunk a Fsgs Császárhoz, Pragában lesznek conferentian.

2. Minthogy az el mult két hetekben a sokadalom alkalmatosságával vacationk volt, Rádai Urfival Berlinben fordulank, <volt> és ott hallottuk egy Corsikából tsak akkor viszá jött officialistól, hogy Groff Teleki Miklos Uramat látta, magát jól forgatta, talám fogjais quietálni a Fsgs Császár szolgálattját, és a mi Urunkét ampletálja.

3. A Corsika beliek meg békellettek garantirozván a Fsgs Császár, et in societatem regiminis¹¹ fel vétettek.

4. A Spanyol Classis az Algirisbeliek ellen ment, 17 Julii felicissime ki kötött, Orant meg szállotta, és nem sokára megis vészi, de meg vette már 29 Julii mind az öt castélyával, más városokatis azon hirtelenséggel el szaladván a barbarusok üressen hadtak, és a Spanyolok occupáltak.

5. A Török Császár Divánban hivatván az Angliai Király residenst, injungálta hogy Principalisának irná meg, a Spanyolt revocalja azon expeditoból ne hogy alkalmatosságot adgyon a kereszténységre valo eruptiora, Ebben a dologban magát az Anglus nem fogja elegyiteni, a Törökis jól meg nézze mely felé akar útni, mert nem bátorságos lézen.

6. Pro curiositate irhatom az Urnak, most az elmúlt Pünkösztre Saxoniban hivatván társaimmal innepelni, Zell nevű Clastromon mentünk keresztül, a hol oly templomot láttam, melynek még párját soholt sem observaltam nem értem ezen a gazdagságot, noha azzalis elég fényes; hanem a mesterséges, és Szemet gyönyörködtető belső épületeket, mert itt a Mester, úgy imitalta a természetet, hogy az Argos szemeitis meg tántoritaná az ítéletben, a templomnak egész belső köfala, külömb külömbféle színű márványt praesentál, az oszlopok természeti ki metzett márványokat mutatnak, melynek pallérozattját úgy meg adták, mintha az ember meg meg annyi tükör mellett járna, sőt ugyan hasonló mate-

⁸ az e foglalkozást üzökben nincs hiány

⁹ az Institúciókat, közjogot, büntetőjogot, kánonjogot, természetjogot, politikát és erkölcsfilozófiát, és ezeket siettettem is

¹⁰ Az orvostudományban kíváncsiságból hallgattam a kémiát, a gyakorlati dolgokat, az előírásokat, a gyógyítás anyagait

¹¹ és az államszövetségbe

riabol portzelenat mutato tekervényes oszlopokatis külömb féle színekkel adornált én meg esküttem hogy ott minden igaz márvány és portzelenabol van epitve, noha ki tanultam osztán hogy mészből van epitve, de a modgyát ki nem tanulhattam, noha négy aranyot ígértem volt a Mesternek, ki huszon alol nem akarta meg mutatni, Az igaz, hogy házak adornálására lehetetlen szebb mesterséget ki gondolni.

7. Mind coelestis, mind terristris golyobisok a Norimbergaiak igen alkalmasok, tsak hogy oly capacitasut kettőt nyoltz vagy tiz aranyon alol alig hiszem hogy meg vehessünk.

8. Aztis irhatom az Urnak hogy pro curiositate gyűmölsöket és virágokat tsinálni tanultam, tseresnyét, medgyet, szőlőt, szilvát, tengeri szőlőt &c. ugy tudok imitalni, hogy még a curiosus embertis könnyen meg lehet jatzottatni vélle.

9. Az Urfi Rádai Gedeon Uram jo egészségben van, szintén most tanultuk ki az Ur Rádai Uram leveléből a lakodalom meg létet, mely az Urfinakis nagy öröme volt, igen kívánná ha Lajos Urfiat ki küldené az Ur, tsak nem persvadealtamis az Urfiat iránta Tudom Msgs Uram hogy bőlts ember az Ur, és Uri Fiainak kívánnya promotiojokat, Ahoz képest igen jól tselekednék az Ur ha elsőben ide küldené, nem drága itt az élet modgya felettébb, jobb Universitas nincs az egész Imperiumban most ennél, ha a Theologica facultast ki veszük, vadnak itt Hollandia-bolis, Muszkoviabol, más meszüre valo heljebőlis deákok, Az Urfi Rádai Urammal együtt el lehetne az Urfi, együttis végezhetnék tanulókat, és udvarhozis együtt mehetnének finitis studiis, másként Msgs Uram a hazában mit tanul az Urfi, hiszem ott senkiis magát a haza szolgálattyára el nem készitheti az Urak Fiai közzül, mert azokat a scientiakat quae ad publica patriae negotia moderanda szükségesek¹² ott nem tanityák, gondolom Bethlen Ferentz Urfiis reá venné magát, ha volna ki persvadeálná.

Kérem az Urat alázatossággal ezen Levelemre válaszolni méltóztasson data occasione. Hoszas írásomrol alázatosan követem az Urat, Magam ajánlván az Ur Msgs Gratiájában Maradok

A Msgs Groff Ur

alázatos holtig valo szolgája
Szilágjj Sámuel

4 Augusti 1732
Francf. ad oder.

¹² tudományokat, amelyek a hazai közügyek intézéséhez szükségesek

Odera-Frankfurt, 1732. augusztus 4.

Msgs Groff Ur!
 nekem érdemem felett valo jo Uram!

14 Julii Bétsből költ Levelét az *Urnak* mind az öt aranyokkal alázatosan vettem, köszönöm az Ur hozzám mutatott gratiaját, hogy által küldésében méltoztatott munkás lenni. Az Urfi Rádai Gédeon Uramat parantsolattya szerint az *Urnak*, az Ur neve alatt alázatosan reverealtam, kiis igen kedvesen vette az Ur köszöntését, és az Urat mint kedves Sogor Urát a Msgs Aszszonyal általam hasonlo officiositással reverealtja, követvén egyszersmind az Urat, hogy ez uttal tulajdon levelével magát nem insinualhattya, rövid időn mind az Urat, mind az ifju Aszszonyt levelében meg udvarolja.

Magam irhatom az Urfirol hogy mind jo egészségben van, mind pedig ad futura patriae servitia¹ oly hatalmason készíti magát, kibén egész contentuma lehet a hazának.

Sajnálom hogy a Msgs Ur panaszkodik ellenem, holott fel jövelemtől fogva egy néhány rendben udvarlottam levelemben az *Urnak*, melyeknek el tévelyedések nem kevés szerentsétlenségemre lőtt, félek rajta ne talám az *Urnak* küldött leveleim közülis el vesztenek.

Nagy örömmel értettem Msgs Groff Uram az Ur meg párasodását, melynek tökéletes consummatioja felől az Ur Rádai Pál Uram levele, mind az Urfiat, mind engemet bizonyossá tött, mely dolgon valo örömmünket contestaltuk miis, Minthogy az Urfi azt a napot meg ültette és a Nsgtok életeket üdvezlettük telyes pohárok áldozattyával.

Verseket nyomtattattunk volna a lakodalmi solemnitásra, de meg nem tudhattuk a terminust ha nem prima Aug. elsőben bizonyosan értők az Ur leveléből, Kivánom mindazonáltal Isten a Nsgtok életét szentelje meg és egymás szeretetiben sok számos esztendeig tartsa meg.

A Szegény Saltzburgumiak még ki nem takarodhattak egészen a magok heljeből, szüntelen jönnek, hol 200zan, hol többen, most ment itt két száz s egy néhány keresztül kiket mind Prussiaban telepít meg a mi Fsgs Urunk, Csoda dolog nem tanulhatták még ki, hogy lehettek ők Saltzburgumban annyi szaz esztendőktől fogva papok nélkül, mert a nyilvánosságos hogy a Reformatio előtt már az ő confessiojokrol emlékezet van, in hoc statu, magok keresztelték egymás gyermekit, a mint itt az asztalunknál meg vallották, sőt et sacram Caenam administrarunt.²

Máskéntis kegyes, jámbor és békesség tűró szegény emberek, az Városban ének szoval hozták bé őket, a fő pap, praedicationot tartott, magok a várasiaik veszekedtek felettek, kiki akarván maga házában fogadni közzüllők, collectalván számokra, negy ezer tallérnál többet adtak tsak a papokhoz a mit küldöttek azon kívülis sokat adtak szegenyeknek. Egyéb ujsagokat meg irtam a Msgs *Urnak*. Ha merem a Msgs Groff

¹ hazája leendő szolgálatára

² az Úrvacsorát is kiszolgáltatták

Aszszonyt nagy alázatosan köszöntöm. Magamat pedig ajánlván az Ur
Gratiájában maradok

A Msgs Groff Ur

alázatos Szolgája
Szilágjj Sámuel

Francofurti ad oderam
1732. 4 Aug.

121.

Odera-Frankfurt, 1732. november 2.

Msgs Groff Ur!
nékem kegyelmes Patronus Uram!

A Msgs Ur levelére tsak hamar válaszoltam, köszönvén egészer-
smind az Ur hozzám mutatott Gratiáját, dirigaltam volt pedig azon le-
veletem Kolosvárra Doctor Enyedi István Uramhoz, meg menetele felől
bizonyos még eddig nem vagjok. Meg irtam *abban* bőven a lakirozás-
nak modgját, ahoz tartozo dolgokat, a firnisek tsinálását és az azokban
kivántato ingredientiakat, s ugj tetzik nékem fuse adtam mindeneket
elő, noha minthogj siettem talám valami confusio találtatik benne, mind-
azonáltal ha mi nem egész világosan van fel téve méltoztasson nékem az
Ur iránta parantsolni, hadd explicalhassam. Azonban Jantso Jakab
Uramtol küldöttem egj kis iskotolyában négj üvegben négj féle firnise-
ket, ugjan abban a firnisek compositiojára tartozo cruda materiakat, és
ezen feljül egj néhány tutzet pinseleket, melyeket dirigáltam Borbereki
István Uramhoz hogj meg küldgjön, ha el vesznének, nagj kárnak tartanám,
minthogj ezek az írással edgjütt egész informatiot tehetnének,
kérem azért az Urat alázatosan, ezekről tudositatni méltoztasson. Ami a
magam dolgait illeti, ne vegje a Msgs Groff Ur rossz neven ha azokrol
bátorságon informálni merem az Urat, erre az Urnak hozzám mutatott
szokszori gratiája animal, melyben a minthogj tökéletesen meg nyugod-
tam, ugj ahoz confidenteris fojamodom.

En Msgs Uram magam tanulásomat arra a tzelra melyre nagjobb
szükségét láttam a hazámnak jo részint el végeztem, és immár innen le
is mennék hogj magam tanulásomat in publicum bonum et usum¹ fordit-
hatnám; de az le menetelre nints modom minthogj feles adosságban kel-
lett magam vernem, abbol pedig magam ereje által ki nem feselhetek, a
Msgs Urat irántam terhelnem máris szégyenlem, nem régen vévén az Ur
Gratiájabol négj aranyokat melyeket alázatosan köszönök iteratis vici-
bus az Urnak.

Mindazonáltal nintsen kihez fojamodnom Msgs Uram, ugj látomis
senki engem jobban nem segélhet az Urnál segéltetésemnek pedig mo-
mentuma függ az Ur Rádai Uramnak valo commendaltatásomtol, azon

¹ a köz javára és hasznára

ugyan immár nem sollicituskodnám hogj az Urfi mellé recommendaltatnám, minthogj az Urfi még három esztendeig kún fog lakni, én pedig annyit nem akarnék a hazán kívül lenni, máskéntis az Urfi engemet egjnehány izben hivutt maga mellé, melyet meg tselekedtem volna ugjan, de az Ur Rádai Uram hire nélkül nem tartom heljesnek lenni.

Caeterum én a magam tanulásomat ad politicum statum inkább acomodaltam, melyhez képest a Jurisprudentiat tanultam Jus Naturaet Jus publicumot, Jus Canonicumot, Jus Civile, Jus Criminalet, Statisticumot,² azon kívül német és frantzia nyelveket, Ezeket pedig in hunc finem: primo:³ ugj látom a theologusnak hazánkban nintsen semmi szűki, sőt proportionaliter több vagjon mintsem a haza interteneálhassa. Secundo: A mi Uraink gyermekei az ilyenekben defitálnak, holott azokat kellene ad statum politicum instrualni;⁴ de amint veszem észre ezen igjekezetem tsak füstöt vét, nem leszen szándekomnak successusa. Hogj ha azért a Msgs Ur annyi gratiáját méltoztatnék hozzám mutatni, hogj az Ur Rádai Uramnak commendálna, minthogj az Ur azon igjekezik hogj egj personát tartasson a Reformatus Statussal Bétsben; ki in negotiis religionis az Udvarnál a Reformatus Status dolgait promoteálná, igen kedvesen venném az Urtol, és megis mutatnám a Msgs Urnak, hogj minden némű Statusomban az Urnak fidelis, és tőkélletes szivű Cliense lennék. Ezen dolgot kérem az Urat alázatoson senkivelis ne communicálja, és engemet ez iránt méltoztasson tudositani, egjszersmind tanátsatis keggjelmesen adni. Mindezekre alázatoson el várom a Msgs Ur parantsolatját Maradván

A Msgos Groff Ur

alázatos igaz szolgálja
Szilágjj Sámuel.

2 9bris 1732
Francf. ad oder.

A boritékon Teleki Sándor kezével: De dato Francofurto ad Oderam – 2 – 9bris Ao 1732 – Szilágji Samuel
Not Ebben emlekez – ő kgle Rádai Pál Uramrol *ratione Agentionis* Viennensis

² a jogtudományt tanultam: természetjogot, közjogot, kánonjogot, polgári jogot, büntetőjogot, államtudományt

³ ebből a célból: először:

⁴ az állami élet felé irányítani